

konTAKT

CONA
TEZNO

MAJ - JUNIJ 2023 | ŠT. 62
www.conatezno.si

LASERTEHNIK
obeležuje 22 let

ENERGETSKA
samooskrba

NAKUPI ENERAGENTOV
za leto 2023

TRETJA POT

Preden sem prijel za pisalo, točneje sedel pred tipkovnico, sem odložil balonarja. Upam, da bo končno tako ali drugače prišla prava pomlad tudi v naše kraje. Ko opazujem in doživljam našo stvarnost, mi občutek tesnobe kar stiska v prsah. Nisem edini, to je kar precej splošen vtis ljudi, ki želijo naprej, na boljše. Žal se marsikaj v človeški zavesti dogaja v nasprotni smeri, in to po nepotrebnem.

Kako posegati v družbene razmere? Napetosti, sovraštvo, nasilje, razslojevanje, moralna razgradnja nas pehajo v takojšnje ukrepanje, ampak na silo ne gre. Kako vrniti avtoriteto, premagati čustveno prikrajšanost? Pomembnežev sence, silhuete iz ozadja nas spremljajo na vsakem koraku. Tega se je treba znebiti in lažje zadihati. Čeprav bi brez nekaterih zgodovina Slovenije ubrala drugačno pot, jim preteklost ne podeljuje stalne pravice za upravljanje države v času, ki jih je povozil. Nimam rad ljudi, ki menijo, da imajo venomer prav, tudi takrat ko se motijo. V času populizma, vpliva socialnih medijev, se tudi skozi volitve prikrađejo primerki, nevredni pozornosti. Ja, kot v gledališču. Velikokrat imajo najslabši ljudje najboljše sedeže. Zaradi njih lahko obtičimo v preteklosti.

Eni pluralizem razumejo kot nujno drugačnost, ne glede na temo, celo možnost za poglobljanje razdora, netenje sovraštva. Bolezensko. Pa je toliko globalnih težav, od pandemije do energetske krize, odzivov na podnebne spremembe, grozeče okoljske problematike, ki kličejo po skupni obravnavi predlogov za premoščanje težav, brez upoštevanja strankarskih zavez odločevalcev, svetovno-nazorskih razlik, pa nič. Čudno, čeprav sta vsem na deklarativni ravni v interesu le delo za narodov blagor in nje-

Gorazd Bende,
direktor PPC Tezno

gova svetla prihodnost. Osebnoprikoritenje je vsekakor pri politiki nepomembno. Zavedanje, da smo vsi eno in da lahko največ ustvarimo in dosežemo samo, če delujemo skupaj in vzajemno, je neprepoznavno.

Mi zgodovino še venomer živimo, sodobnost nam pomeni različno tolmačenje zgodovine. Vse preveč

je tistih, ki ne želijo biti ujetniki to-

vrstne sodobnosti in si domovinsko za-

vest utrjujejo na tujem. Žal gre večidel za najbolj propulziven, usposobljen del mlajšega rodu, ki bi še kako prav prišel, da bi nam omogočal boljše razvojne perspektive.

Da, lažje je hiteti, se razvijati, napredovati,

če vidiš vsaj kanček sreče, zadovoljstva v sedanosti. Ne biti podložni sedanjemu času, sedanjemu tempu, uživati tudi v skromni veličini tega, kar imaš. Upamo le lahko, da se bo čim bolj upočasnil prehod v postindustrijsko družbo, družbo birokracije.

A najprej je treba ustaviti to revanšistično govorjenje. Dogodki v Srbiji so opomin tudi nam. Tudi velike morije so sprva bile videti nedolžno, kot obraz prve ljubezni. V času populizmov, družbenega retrogradnega sistema je na volitvah moč neinformiranih, nevednih neizmerna.

Politika ni dnevna soba mojega življenja, sem za prvinsko neposrednost, brez zla. Zlo ni pomanjkanje dobrote, temveč prirojeno del človeške psihe, zato ga ne smemo podcenjevati.

Kdor je koga pohodil, to praviloma pozabi, pohojeni nikdar. Za nenasilje se je treba zavzeti. To je prava, tretja pot. Kot da tisti, ki ustvarjamo novo vrednost, nismo več pomembni. Zaradi nas ne bo nihče doživel devetih nebes, vendar se vse kolesje družbe poganja v gospodarstvu, kjer smo in bomo iskali boljše rešitve za prihodnost.

Maribor, maj - junij 2023

IZDAJA: ZAVOD PPC TEZNO, Cesta k Tamu 27, 2000 Maribor, www.conatezno.si

Wpisano v razvid medijev pod zaporedno številko 2214

Uredništvo KONTAKTA | Odgovorna urednica: Maja Vintar | Uredništvo: Gorazd Bende, Simona Lobnik Ambrožič, Igor Ambrožič, Meta Bobnar
Oblikovanje: Info-net | Fotografija na naslovnici: Arhiv EVRA d.o.o. | Produkcija: EVRA d.o.o. | Tisk: Tiskarna Florjančič | Distribucija: Pošta Slovenije
Sprejem vsebinskih prispevkov in oglasnih sporočil: info@conatezno.si, 02 460 13 00

06
Nakupi
energentov
za leto 2023

12
Lasertehnik
praznuje 22. obletnico

18
Število
brezposelnih
še vedno upada

20
Tam Europe
pričel z izdelavo
letaliških avtobusov

27
Dober vodja
vodi s postavljanjem vprašanj

32
Nekoč in danes:
Kopališče TAM

GRAWE pričela z gradbenimi deli

Na južnem delu cone Tezno je GRAWE zavarovalnica pričela z gradbenimi deli za izgradnjo poslovnega objekta v velikosti ca 1.200 m². Zgradba bo v 3 nadstropjih. Objekt bo namenjen lastni uporabi in tudi za oddajanje. Dela bi se naj zaključila konec maja 2024.

ZBIRALI SMO ZAMAŠKE

Za Zemljo, svoj planet, največ storimo, če v trajnostnem duhu vzgajamo otroke – najprej s svojim zgledom, nato s predajanjem znanja. S tem ciljem se je Cona Tezno pridružila ustvarjalno trajnostnemu projektu »ZAMAŠKONJAM«, ki trenutno poteka v osnovnih šolah in vrtcih po Sloveniji.

Vsi zbrani pokrovčki bodo po koncu akcije podarjeni Društvu za pomoč osebam z motnjami v razvoju Vesele nogice. Hvala vsem za vaš prispevek. Pa še zbirajte. Akcijo kmalu ponovimo.

Piše: M. V.

NAKUPI ENERAGENTOV ZA LETO 2023

Običajno se z dejavnostmi nakupa električne energije ukvarjamo že od pomladi za energijo v naslednjem letu. Pa ne samo za naslednje leto. Električno energijo in zemeljski plin je smotrno kupovati za več let naprej. Tako ujamemo najugodnejše trenutke na trgih, najnižje cene torej. Leta 2022 je bilo glede tega resnično posebno.

Piše: Zavod PPC Tezno

Zagotovo je na to najbolj vplivala vojna v Ukrajini, posledično tudi nestanovitnost dobave zemeljskega plina iz Rusije, kar je povzročilo pregrevanje tudi vseh ostalih trgov energije. Kot že rečeno, nakupe energentov za takšne odjemalce, kot je cona Tezno, je smotrno izvajati v večjih korakih.

V letu 2022 teh trenutkov, ko bi takšne nakupe razumsko in verodostojno lahko izvedli, preprosto ni bilo. Prav nasprotno, proti koncu leta 2022 so bile razmere toliko kaotične, da so bili energetske posli za cono Tezno za leto 2023 sklenjeni šele v drugi polovici decembra 2022. Cene na trgih so bile sicer že nižje od nedoumljivo visokih v avgustu in septembru 2022, vendar še vedno na nevarno visokih ravneh. Ta, ne preveč obetajoča slika za leto 2023 se je za večino odjemalcev v coni Tezno bistveno spremenila z uredbo Vlade Republike Slovenije na predzadnji dan leta 2022, ko je vlada omejila prodajne cene dobaviteljev električne energije v Sloveniji. S tako imenovano kapico na ceno električne energije smo tudi v coni Tezno prišli do cenovne ravnosti, ki zagotavlja relativno zdržnost pri stroških za električno energijo.

Začasno in pod posebnimi pogoji, od 1. januarja 2023 do 30. junija 2023, je določila najvišje dovoljene drobnoprodajne cene za električno energijo brez vključenega DDV-ja, za dobavo električne energije za mikro, mala in srednja podjetja:

- za višjo dnevno tarifno postavko (VT) znaša 0,21700 EUR/kWh,
- za nižjo dnevno tarifno postavko (MT) znaša 0,15550 EUR/kWh,
- za enotno tarifno postavko (ET) znaša 0,19500 EUR/kWh.

Cene veljajo le za omejeno količino električne energije (za 90 % pretekle porabe), s čimer so odjemalci spodbujeni k varčevanju, saj je dobavitelj končnemu odjemalcu električno energijo, ki presega to količino, dolžan ponuditi po tržni ceni. Poleg kapice na električno energijo v letu 2023 v Sloveniji velja še drugi ukrep Vlade Republike Slovenije za regulacijo prodajnih cen. Zamejitev cene električne energije za male poslovne odjemalce je postavila najvišjo dovoljeno ceno za električno energijo za odjemalce s priključno močjo enako ali manjšo od 43 kW in s skupno priključno močjo vseh merilnih mest enako ali manjšo od 86 kW, ki niso gospodinjstvi odjemalci:

- za višjo dnevno tarifno postavko 0,13800 EUR/kWh,
- za nižjo dnevno tarifno postavko 0,09900 EUR/kWh,
- za enotno dnevno tarifno postavko 0,12400 EUR/kWh
- in podobno za nekatere javne zavode:
- za višjo dnevno tarifno postavko 0,20700 EUR/kWh,
- za nižjo dnevno tarifno postavko 0,14850 EUR/kWh,
- za enotno dnevno tarifno postavko 0,18600 EUR/kWh.

Najvišja dovoljena drobnoprodajna cena zemeljskega plina za nekat-

ere javne zavode znaša 0,095 EUR/kWh, v veljavi bo do 31. decembra 2023. Omejitev cene iz te uredbe velja ne glede na morebitne predhodno podpisane pogodbe o dobavi za leto 2023.

Najvišja dovoljena drobnoprodajna cena zemeljskega plina za male poslovne odjemalce, ki letno porabijo manj kot 100.000 kWh, znaša 0,07900 €/kWh, v veljavi bo do 31. avgusta 2023. Dodatno je tudi zamejena cena za določene javne zavode, ta znaša 0,09500 EUR/kWh, v veljavi bo do 31. decembra 2023. Omejitev cene iz teh uredb velja ne glede na morebitne predhodno podpisane pogodbe o dobavi za leto 2023.

Tu je še tretji veljavni ukrep, Zakon o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize, ki ga je pripravila Vlada RS v sodelovanju z gospodarstvom. Pomoč gospodarstvu za leto 2023 vključuje subvencioniranje visokih cen električne energije, zemeljskega plina in tehnološke pare, subvencioniranje dveh ukrepov za ohranjanje delovnih mest in ukrepe za zagotavljanje likvidnosti podjetij. Ocenjena vrednost ukrepov za gospodarstvo je 1,2 milijarde evrov.

Vlada bo upravičencem subvencionirala plačilo visokih cen energentov v obdobju med 1. januarjem in 31. decembrom 2023.

Upravičenci bodo lahko zaprosili za pomoč v višini med 40 in 80 odstotki upravičenih stroškov, in sicer nad 1,5-kratnikom dviga cen elektrike,

zemeljskega plina in tehnološke pare v letu 2023 – primerjava cene se bo izračunavala glede na povprečno ceno v letu 2021. Z namenom, da se z ukrepom pomaga najbolj prizadetim podjetjem, je bila omejena najvišja možna zgornja cena na enoto energenta v letu 2023, ki jo upravičenec lahko uveljavlja. To je 510 EUR na MWh pri elektriki in 160 EUR na MWh pri zemeljskem plinu. Hkrati je bila določena najnižja cena na enoto energenta v letu 2023, in sicer 150 EUR na MWh pri elektriki in 79 EUR na MWh pri zemeljskem plinu. Izplačana pomoč bo lahko največ do ocenjene vrednosti pomoči v vlogi. Če bo imelo podjetje nižje dejanske stroške, kot je dobilo med letom izplačano pomoč, bo moralo razliko vrniti v proračun.

Za velika podjetja, velike uporabniške energije v Sloveniji še vedno ni nobenih blažilnih ukrepov, kar morada v Sloveniji predstavlja tudi težavo. Na srečo takšnih podjetij v coni Tezno ni.

Sredi aprila 2023 je Vlada Republike Slovenije podaljšala veljavnost vseh začasnih ukrepov za blaženje visokih cen energije, ki še veljajo v letu 2023, do konca leta, kar smo tudi omenili v opisu ukrepov. Že danes napoveduje, da se za leto 2024 ne predvidevajo podobni ukrepi zaradi izjemno visokih povišanj cen energentov. Namreč, razmere naj bi bile že dovolj obvladljive in bi tržne zakonitosti na energetskih borzah morale zadostovati za obvladovanje uravnoteženih cen.

Skupaj je Vlada Republike Slovenije v zvezi z blaženjem visokih cen energentov v letih 2022 in 2023 sprejela devet različnih ukrepov ter kar nekaj popravkov in dopolnitev le-teh. Ti dve leti sta torej tudi v pogledu izdaje energetske regulative rekordni.

SONČNE ELEKTRARNE V CONI TEZNO

Zaradi obvladovanja visokih cen na področju električne energije je bil konec leta 2022 sprejet Zakon o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (ZNPOVCE).

Nekaj podatkov o že instaliranih zmogljivostih, predvidevanjih do konca leta 2023 in izkazanem interesu za naprej predstavljammo v naslednji tabeli:

SONČNE ELEKTRARNE V OMREŽJU CONE TEZNO	MW
Instalirano v coni Tezno:	2,14
Pripravljeno za instalacijo v letu 2023:	2,65
Izkazan interes za prihodnje leto:	7,23
Skupaj registriran potencial v coni Tezno:	12,01

Opređeljuje nujne ukrepe za zaježitev visokih stroškov energije in energentov, za zmanjšanje uvozne odvisnosti pri oskrbi z energijo, za poenostavitev pomoči za nove investicije v obnovljive vire energije in za omejitev presežnih tržnih prihodkov proizvajalcev električne energije. Vlada je sprejela spremembo ZNPOVCE-A. Nov predlog zakona omejuje pobiranje presežnih tržnih prihodkov samo na proizvajalce električne energije. Ob tem zakon znižuje mejo s sedanjih 180 €/kWh na 160 €/kWh. Natančneje določa tudi zavezanca za plačilo presežnih tržnih prihodkov, in sicer so to proizvajalci električne energije, pri katerih je vsota skupne instalirane moči proizvodnih naprav večja od 100 kW. Tudi rok veljavnosti ukrepa je s to spremembo zakona omejen na obdobje od 1. decembra 2022 do 30. junija 2023.

Ne glede na to ali pa prav zaradi tega se v coni Tezno pospešeno razvija dejavnost proizvodnje električne energije s sončnimi elektrarnami.

V CONI DELUJE ŽE 8 ELEKTRARN

V obratovanju je osem sončnih elektrarn skupne moči 2,14 MW in hranilnik el. energije 15 kW.

Pridobljena so soglasja za priključitev za dodatnih pet elektrarn skupne moči 2,65 MW, ki se pripravljajo za instalacijo v letu 2023.

Izražen je interes za investicijo za še 20 sončnih elektrarn oziroma dodatnih 7,23 MW, kar pomeni, da je skupni registrirani potencial v coni Tezno 12,02 MW.

Zgolj nameščanje sončnih panelov

na strehe ni dovolj za uspešno zagotavljanje zadostne količine električne energije po zagotovljenih cenah. Razviti je treba sistem upravljanja s to energijo. Zato v Zavodu PPC Tezno v letu 2023 načrtujemo pospešeno opremljanje merilnikov za potrebe novega standarda komunikacije. To je zahteva, ki jo prinaša načrtovano upravljanje z energijo v realnem času, kar je v bistvu osnovna pridobitev organiziranja odjema in dobave v sklopu energetske skupnosti cone Tezno. Za organizacijo podatkov in beleženje prevzetih in predanih količin se bo Zavod PPC Tezno, kot organizator energetske skupnosti, opremil z zanesljivim orodjem, ki bo kompatibilno s primerljivimi aplikacijami ponudnikov in odjemalcev energije tudi zunaj cone Tezno. Potrebno opremo bomo, skladno z našimi načrti, zagotovili v letu 2023. To leto bomo tudi ustvarili pogoje za ustanovitev energetske skupnosti. Šele v okviru energetske skupnosti se bodo lahko izrazile vse koristi lastne proizvodnje električne energije. Poleg zagotovitve obvladljive lastne cene bo omogočeno tudi prilagajanje odjema in proizvodnje novim tarifnim razmeram, ki se načrtujejo od leta 2024 naprej. Z uveljavitvijo in s sposobnostjo prilagajanja, vstopanja na trg prožnosti in izogibanja dragim tarifam omrežninskega cenika in konicam odjema in proizvodnje si bomo v coni Tezno zagotovili energetske vzdržno in stabilno poslovno okolje.

S pogledom smo usmerjeni v prihajajoča leta, zlasti 2024 in 2025, s ciljem zagotoviti zanesljivo in cenovno ugodno energijo. Razmere se spreminjajo

tako rekoč pred očmi. Večina tistega, kar je včeraj veljalo kot zapovedano, bo jutri napaka. Za zmanjševanje tveganj bo treba ubrati drugačno pot in energijo zagotoviti z modeli, ki bodo delno sloneli na sprot-nih trgih in delno na terminskih zakupih. Nezanemarljiv del energije lahko pričaku-jemo tudi iz fotovoltaike, ki je trenutno v razcvetu in bo očitno tudi v coni Tezno odigrala pomembno vlogo. Energetski trg je še vedno izredno občutljiv in se odziva na najmanjše dražljaje. Zgodovina nas uči, da po potresu sledijo popotresni sunki, ki z močjo ostajajo v senci prvega. Podobno se predvideva, da se takšen cenovni iz-bruh, ki smo ga bili deležni avgusta lani, ne bo ponovil kmalu. Prav v človeškem čustvenem vedenju lahko iščemo razloge za takšno dogajanje. V negotovih situ-acijah se človek nagonsko odzove, torej nepremišljeno in v strahu. Spomnimo se prvega vala pandemije koronavirusne bolezni covid-19, ki je v primerjavi s kas-nejšimi vsaj po številkah bil zanemarljiv, naš odziv nanj pa najmočnejši.

Čeprav se nakup energije za nekaj let vna-prej trenutno zdi najrazumnejši, tudi ta poteza ni brez tveganj. Ne vemo vnaprej, ali so trenutni cenovni okvirji in okvirji, v katerih se bomo gibali v naslednjih letih, realni in bi bil zakup za tri leta naprej do-bra ali slaba poslovna odločitev. Namreč, zgodi se lahko, da z zgodnjim nakupom podaljšamo trajanje cenovnih ravni, za katere se kasneje izkaže, da so previsoki, da bodo sprotne cene takrat precej nižje. Edino primerjavo lahko vlečemo iz pretek-losti, ki je turbulentna kot le kaj. Trenutna konkurenčnost je vsaj na ravni dobave energije raztresena, kot je raztresen trg energentov, in to obnašanje ima vse last-nosti vojne. Kaotičnost, neusmiljenost, propad in tudi vojne dobičkarje. Nekateri igralci so iz te energetske vojne že izpadli, cenovna ihta jim je spodnesla noge.

Skleniti leto 2022 ni bilo lahko. Ob pre-gledu preteklega leta, ob opazovanju svojih odzivov na dejstva, ki so nasto-pala na trgu, lahko z gotovostjo trdimo, da smo uspeli. Odjemalce znotraj cone Tezno smo obvarovali pred najvišjimi cenovnimi skoki. Tako bo tudi od zdaj. Zavod PPC Tezno se bo še dalje trudil nemoteno zagotavljati energijo in z odje-malci voditi cenovno prijazno politiko.

remarkable.
climate leaders

PODNEBNO-ENERGETSKI IZZIVI PODRAVJA

Piše: dr. Vlasta KRME LJ, univ. dipl. inž., direktorica Energetsko podnebne agencije za Podravje

Zaključilo se je leto 2022, ki je bilo na področju energetike izjemno in posebno. Cene energije so močno narasle in povzročile nestabilne gospodarske in življenjske razmere. K temu se je pridružila še nesigurnost dobave zemeljskega plina, česar si še pred letom sploh nismo mogli predstavljati.

A kot vselej, vsaka kriza je hkrati tudi nova priložnost, da analiziramo, spreminjamo in se ponovno orientiramo na pot razvoja v novih, spremenjenih razmerah.

Kot že v prejšnji krizi, nas ponovno rešuje povečanje energetske učinkovitosti in raba obnovljivih virov energije. O tem se učimo, razpravljamo in izvajamo ukrepe že od leta 2006. Ta kriza je ponovno pokazala, da so najbolj pripravljeni in najmanjši oškodovanci tisti, ki svetovne, EU in nacionalne razmere, strategije in zakonodajo jemljejo resno in, čeprav morda vsemu ne verjamemo, izvajajo tiste ukrepe, ki pomenijo večjo konkurenčnost, nižje stroške in večjo neodvisnost. Poraženci so vselej tisti, ki čakajo, da po »spet vse po starem« in se novonastalim razmeram ne želijo vsaj počasi prilagajati. Odgovore, da nas nihče ne more k temu prisiliti in nas kaznovati, slišimo velikokrat, a v težavah ne pomagajo.

Vzemimo varčevanje z energijo in izrabo obnovljivih virov energije kot rešitev, tako za znižanje stroškov kot večjo neodvisnost od dobaviteljev energije. Ne čakajmo na močno znižanje cen energije v prihodnosti, ker je za to zelo mala verjetnost. Tudi ne čakajmo večne subvencije države, kajti tudi tega denarja bo zmanjkalo.

S upoštevanjem načel gospodarnega ravnanja z energijo smo manj ranljivi v kriznih razmerah, hkrati smo tudi bolj prilagojeni podnebnim spremembam, ki so veliko večja grožnja stan-

dardom našega življenja, kot sedanja energetska kriza.

Sprejmimo dejstvo, da je energetsko podnebna transformacija dejstvo in nujnost vsakega izmed nas, je nova realnost in je hkrati nova razvojna priložnost. Povečuje konkurenčnost, ker na dolgi rok znižuje stroške, izboljšuje kvaliteto in učinkovitost ter optimizira procese, kar je v stanju pomanjkanja delovne sile zelo pomembno. Prehod v podnebno nevtralnost pomeni tudi inovativnost, nove plamtene in digitalne rešitve, boljše procese in produkte. Z uvajanjem obnovljivih virov zmanjšujemo tveganja pri dobavah in cenah energije. Nova zakonodaja na področju financiranja in finančnih trgov prinaša nove zahteve za podjetja, da delujejo v smeri brezogljične, nevtralne prihodnosti. V nasprotnem primeru bodo imela težave pri pridobivanju financiranja, zavarovanja bodo dražja. Podjetja bodo kmalu ocenjena z bonitetnimi ocenami, ki bodo vključevala tudi oceno delovanja podjetja v smeri razogljičenja. Ja, zadeva postaja resna. Koncept vodenja podjetij se spreminja. Številni strokovnjaki za razvoj podjetij se strinjajo, da bodo podjetja z novimi načini delovanja še bolj uspešna.

Zato poziv vsem, naj se novi trendi na področju okolja vzamejo resno, tudi če ne verjamemo vsem teorijam spreminjanja podnebja. Morda je to moda, a za vse bo dobro, če ji sledimo. ENER GAP, kot regionalni center informacij, znanja in projektov, aktivno pomaga vsem, ki želijo ali potrebujejo nasvete in pomoč pri izvajanju strategije trajnostnega energetskega in podnebnega razvoja, tako v javnem kot zasebnem sektorju, saj želimo, da smo regija uspešnih podjetij in zadovoljnih ljudi.

KAKO BOMO DOSEGLI ENERGETSKO SAMOOSKRBO PODRAVSKE REGIJE?

Na 2. razvojni konferenci Podravja, ki je pod okriljem Regionalne razvojne agencije za Podravje – Maribor (RRA Podravje – Maribor) potekala aprila v Hotelu Piramida, so tako govorniki kot udeleženci konference v luči podnebne in energetske krize strnili mnenja in poglede o ključnih vsebinah, s katerimi bomo lahko dosegli tako razvojni kot tudi zeleni preboj naše regije.

Vir: RRA Podravje – Maribor

Foto: MP PRODUKCIJA

Evropa 2030 in Evropski zeleni dogovor sta začrtala ključne smeri razvoja evropske energetske politike. Oskrba z energijo se je zaradi vojne v Ukrajini čez noč spremenila in povzročila velike spremembe na trgu. Kako se bomo temu prilagodili in kakšne korake moramo narediti na področju energetske samooskrbe regije, je bila tema 2. razvojne konference Podravja, ki jo je organizirala RRA Podravje – Maribor. Mag. Tina Seršen, državna sekretarka, pristojna za področje energetike na Ministrstvu za podnebje, okolje in energijo (MOPE), je predstavila

zakonodajno plat – kako je treba zasnovati normativni okvir, da bodo spodbujeni vsi potrebni koraki, da se ta prehod izvede, hkrati je kot Mariborčanka povedala: »Vesela sem, da sem danes v Mariboru na odlično organiziranem regionalnem srečanju, primernem za deležnike javnega in zasebnega sektorja. Popolno razogljichenje je jasna usmeritev na politični ravni. To prinaša marsikatero korist za vsakega posameznega državljan: čistejše okolje, bolj varno prihodnost, zanesljivo oskrbo z energijo, saj ne bomo več tako uvožno odvisni od naftnih derivatov, zemeljskega plina in podobno. Lahko bomo gospodarji svoje lastne usode in živeli bomo v čistem okolju.«

Z Resolucijo o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (ReDPS50) se je Slovenija zavezala doseči popolno razogljichenje oz. postati podnebno nevtralna družba, kar lahko dosežemo le z učinkovito izvedenim zelenim prehodom.

Tomaž Lah, poslanec v Državnem zboru in podpredsednik Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor: »Zeleni prehod pa pomeni, da moramo spremeniti marsikaj, od miselnosti do konkretnih dejanj, da bomo

tudi sprotno in dovolj hitro izvajali vse korake, ki nas bodo na koncu pripeljali do cilja: podnebno nevtralna družba. Seveda isto velja za regijo, njene prebivalce in podjetja, ki v regiji delujejo.«

Tako govorniki kot udeleženci konference, med njimi tudi prof. dr. Danijel Rebolj, so se strinjali, da bo: »redko kdo kar sam od sebe stvari spremenil. Zdaj se seveda že kažejo v okolju hude posledice našega malomarnega delovanja, naše kratkovidnosti. Zagotovo so potrebne sistemske stimulacije.«

Tudi na Energetski zbornici Slovenije (EZS) se zavedajo, da mora Slovenija prednostno vlagati v obnovljive vire energije. »Zato se tudi v Podravju načrtujejo investicije tako na področju hidrologije kot sončnih, vetrnih in črpalnih elektrarn. Potencial je tudi na področju širjenja daljinskega ogrevanja in termične obdelave odpadkov,« pravi izvršna direktorica, mag. Ana Vučina Vršnak.

Dr. Vlasta Krmelj, županja občine Selnica ob Dravi in direktorica Energetsko podnebne agencije za Podravje (ENERGAP): »Na področju samooskrbe imamo veliko potreb in želja, realiziranih projektov pa žal

Z leve proti desni: Gorazd Štumberger, Silvo Ropoša, Rania Šraj Ayache, Uroš Rozman, Boris Keuc, Gorazd Škrabar, Tomaž Lah, Vlasta Krmelj, Ana Vučina Vršnak, Božidar Pučnik

zaradi omejitve elektroenergetskega omrežja nekoliko manj.«

Glede na trenutno shemo je večina samooskrbnih elektrarn namenjena oddaji energije v omrežje. Vsi bolj ali manj proizvedejo višek, ki ga oddajo nazaj v omrežje. Ker to za obstoječe omrežje, ki je bilo v preteklih 100 in več letih grajeno za razdeljevanje in odjem, brez nadgradnje predstavlja težavo, Silvo Ropoša, direktor področja distribucije na Elektro Maribor, pojasnjuje: »Prizadevamo si, da bi lahko bili samooskrbni na tak ali drugačen način. Oblikovali smo rešitve, s katerimi bomo dosegli, da bo omrežje spet namenjeno bolj osnovni oskrbi in hkrati vključevanju večje proizvodnje, predvsem zaradi prihajajoče e-mobilnosti in ogrevanja s toplotnimi črpalkami,

hkrati pa omogočalo tudi večji delež samooskrbnih elektrarn v omrežju. Delamo korake, prvi bodo vidni, kot je povedala tudi državna sekretarka, čez eno, dve ali pa tri leta.«

Uroš Rozman, direktor RRA Podravje - Maribor: »Glede energetske samooskrbe Podravja si želimo boljšega izkoristka naravnih virov, kot so lesna biomasa ter geotermalna, vetrna in sončna energija. Sedaj vemo, da je sredstev za obnovo omrežja v novi finančni perspektivi dovolj, zato moramo biti pripravljeni, še posebej z vidika prostorskega umeščanja.« V novo kohezijsko obdobje se podajamo s ciljem povečati konkurenčnost Podravske regije, dvigniti kakovost življenja prebivalcev in njihovo blaginjo. Za uspešno izvedbo projektov se moramo še naprej povezova-

ti, da bodo lahko tudi posamezniki energetske samooskrbni, hkrati pa, da bo regija zanimiva in privlačna za tuje investitorje.

Otvoritev novih poslovno- proizvodnih prostorov NA 22. OBLETNICO DEJAVNOSTI LASERSKEGA RAZREZA

V družinskem podjetju Lasertehnik so z laserskim razrezom pločevine začeli leta 2001 z nakupom in s postavitvijo prvega laserskega stroja v proizvodni hali proizvodne površine 280 m² in z le enim zaposlenim.

Izbira lokacije zagona dejavnosti laserskega razreza v industrijski coni se je izkazala za dobro odločitev, saj so že po nekaj letih zaznali potrebo po dodatnih proizvodnih površinah.

Tako so v letu 2005 pridobili nepozidano zemljišče čez cesto in postavili novo proizvodno halo proizvodne površine 800 m². Kasneje so k hali dodali tudi poslovno stavbo in s prodajo prvotne lokacije poslovali na površini 1.200 m².

Povečano proizvodno površino so zapolnili z dodatnimi stroji. Takrat so že razpolagali s tremi stroji za laserski razrez in z dvema strojema za upogibanje pločevine in drugimi stroji za dodatno obdelavo.

Naslednja širitev je bila v letu 2012, ko so razpolagali z 2.000 m² proizvodnih površin.

»Razlogi za vse širitve so bili poslovnega značaja. K temu so botrovale razmere na trgu storitev laserskega razreza in upogibanja pločevine, več povpraševanja in več naročil. Z rastjo povpraševanja po storitvah laserskega razreza se je seveda krepila tudi ponudba tovrstnih storitev, ki nas je motivirala k nenehnemu iskanju lastnih konkurenčnih prednosti,« razlagajo v podjetju Lasertehnik in dodajajo:

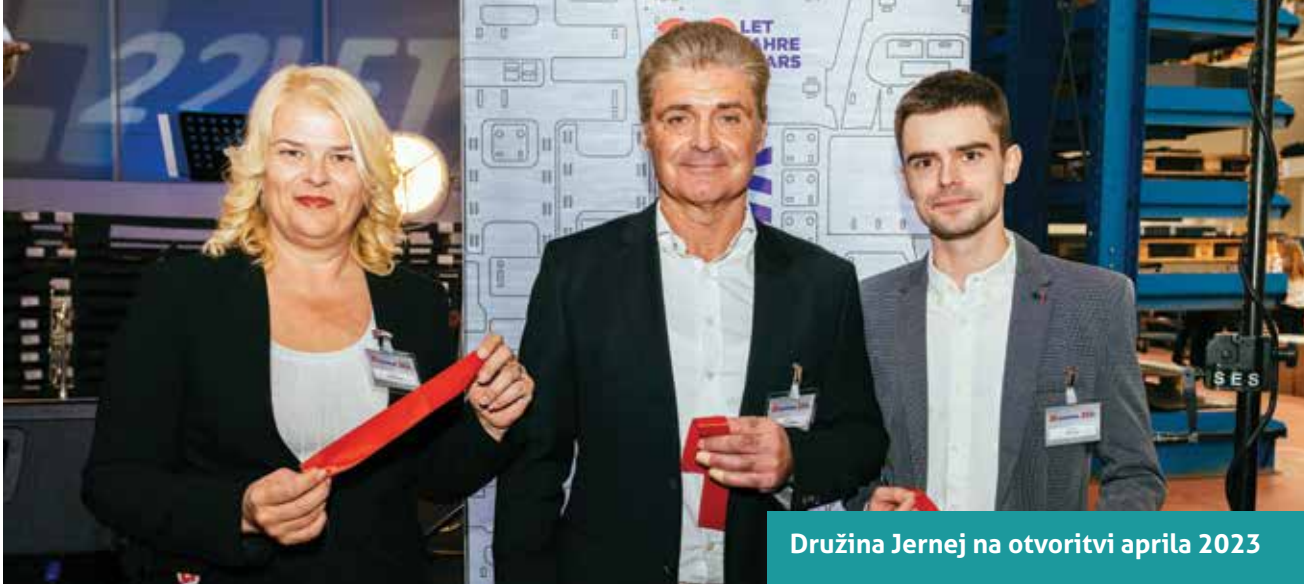
»Za izpolnitev svoje vizije, dolgoročni razvoj, zagotavljanje pričakovanja poslovnih partnerjev in za izrabo poslovnih priložnosti ob rastoči

ponudbi na trgu smo vedno stremeli k izboljšavam. Tako kot smo se krepili v tehnološkem smislu, strojnih kapacitetah in ponudbi določenih storitev, po katerih smo se razlikovali od ostalih ponudnikov, smo veliko energije posvečali tudi organizaciji poslovanja.«

Tako so prvi v Sloveniji ponudili storitev laserskega razreza pločevine velikih formatov do 8.000 mm x 2.500 mm in upogibanja pozicij dolžine do 6.000 mm, ob tem so implementirali programsko opremo za celovito podporo in preglednost poslovanja, od povpraševanja do odpreme naročila stranki. »Slednje nam je omogočilo še dodatno nadgradnjo storitev za natančno

Otvoritev novih prostorov
aprila 2023

Družina Jernej na otvoritvi aprila 2023

Laser z avtomatskim skladiščem STOPA

sledljivost materiala, šarž in drugih, strankam pomembnih dejavnikov. Posledično smo se odločili za potrditev kakovosti svojih procesov in storitev s pridobitvijo certifikata ISO 9001 in ISO 14001.«

Vsa vlaganja v izboljšanja postopkov, dvig strokovnega znanja, izboljšanje strojne opreme, sledljivosti in jasnosti postopkov ter pregledno vodenje procesne tehnične dokumentacije so podjetje pripeljala do zahtevnejših strank.

Kot pravijo, se je tako cikel širitev prostorskih kapacitet nadaljeval z oblikovanjem ideje o dograditvi nove hale k obstoječi proizvodni hali, na delu nepozidanega zemljišča, ki bi jim zagotovil 5.000 m² poslovno proizvodnih površin.

Kljub izbruhu koronavirusne bolezni covid-19 v letu 2020 in zajetni investiciji v izgradnjo novih prostorov v teku so z investicijami nadaljevali. »V letu 2021 smo kupili svoj prvi laserski stroj s polno avtomatiziranim skladiščem in naslednje leto pov-

ečali kapacitete še s 6-metrskim strojem za laserski razrez.

Leta 2022 smo prestopili v skupino maloštevilnih podjetij s certifikacijo standarda ISO 27001, za kar smo prejeli tudi posebno priznanje Informacijskega pooblaščenca RS.«

V letu 2023 so kupili še upogibni stroj, ki jim bo omogočal upogib do dolžine 8.500 mm, moči 800 t. Od leta 2019 do danes so tako izpeljali za 4,8 milijona evrov investicij v prostore, stroje in opremo.

V prvem trimesečju 2023 so izvedli dokončno preselitev poslovanja na novo lokacijo, kar so v družbi poslovnih partnerjev obeležili z otvoritvenim dogodkom v mesecu aprilu, ko so tudi praznovali 22. obletnico dejavnosti laserskega razreza.

Vendar se tukaj ne bodo ustavili. »Za leto 2024 že načrtujemo realizacijo razširitve laserskega razreza velikih formatov pločevine do 12.000 x 3.000 mm (12 x 3 m) in nekaj manjših projektov.

Naše storitve laserskega razreza in

upogibanja pločevine, kar je tudi naša osnovna dejavnost, trenutno izvajamo na petih laserskih strojih znamk Trumpf in Messer ter šestih upogibnih strojih znamke EHT-Trumpf.«

Vse zainteresirane, bodisi stranke s potrebo po naših storitvah, interesente za nakup starejšega poslovnega objekta, zainteresirane posameznike za delo pri nas, dijake, vajence ali morda le navdušence za laserski razrez in upogibanje vabimo, da nas kontaktirate na e-naslov: info@lasertehnik.si.

Z veseljem si bomo vzeli čas za vas in vam pokazali ter povedali še kaj več o nas in naši dejavnosti.

Piše: M.V.

SODELOVANJE GENERACIJ – DRUŽINSKO PODJETJE VALTIS

Začetki podjetja Valtis segajo v osemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je v razvojno-prototipni skupini podjetja Ferrotherm, nekoč enega od največjih jugoslovanskih proizvajalcev kotlov svojo razvojno pot začel ustanovitelj in lastnik podjetja Valtis, Valter Part. Z ekipo zagnanih in razvojno naravnanih ljudi je nadaljeval svojo samostojno poslovno pot sprva na področju servisiranja peči in sčasoma tudi z izdelavo in razvojem.

Ko so ideje in njihova realizacija prerastli majhno delavnico v Rušah, je bilo treba sprejeti odločitev o nakupu večjih prostorov. Tako je sprva majhno podjetje leta 2001 začelo svojo pot v poslovnih prostorih v coni Tezno. Leta 2006 je bilo ustanovljeno podjetje Valtis ogrevanje d. o. o., ki 17 let kasneje zaposluje več kot 30 oseb, ki se vsakodnevno trudijo, da podjetje, izdelki in storitve ostajajo sinonim za kakovost in zanesljivost. Pred nekaj leti smo v podjetju sprejeli pomembno odločitev. Po dol-

goletnem sodelovanju s trgovci, ki so končnim kupcem prodajali naše izdelke, smo prišli do ugotovitve, da si slednji odtrgajo velik del pogače. Odločili smo se za neposredno montažo kotlov končnim strankam in s tem omogočili celotno izvedbo celotne naložbe prenove kotlovnice, ki je za končnega uporabnika cenovno ugodnejša. Na terenu delujejo tudi Valtisove servisne ekipe, ki skrbijo za skoraj 4.000 strank, ki ogrevajo svoje domove z našimi izdelki. Posledično smo z rastjo obsega poslovanja, nenehno razvojno narav-

nanostjo in s povečanjem števila zaposlenih prerastli obstoječe prostore v coni Tezno. Leta 2022 je dozorela ideja o nakupu poslovno-proizvodnih prostorov na naslovu Cesta k Tamu 55, kjer že tečejo obnovitvena dela in načrtovana selitev skladišča ter kasneje tudi proizvodnje. Ključne prednosti lokacije v coni Tezno vidimo predvsem v dobrih logističnih povezavah, infrastrukturi in sodelovanju z ostalimi podjetji. Veliko truda in dela vlagamo v razvoj in raziskave optimizacije svojih izdelkov ter stremimo k inovacijam, ki

Pomočnik direktorja Matej Part, vodja HR Eva Zupanc, direktor podjetja Valter Part in vodja marketinga Filip Part

bodo krojile prihodnost ogrevanja z lesno biomaso. Uspešno smo zaključili projekt RRI2 – BioEnergyUnit, kjer smo v sodelovanju s konzorcijskimi partnerji razvili mobilno ogrevalno enoto na sekance, namenjeno ogrevanju večjih objektov, ki ima vgrajen tudi Stirlingov motor in lahko določeno časovno obdobje deluje brez napajanja iz električnega omrežja. Letos smo začeli poslovno sodelovanje s podjetjem, ki ima eno izmed najdaljših tradicij proizvodnje in razvoja toplotnih črpalk v Avstriji.

Konec leta 2023 načrtujemo predstavitev svetovne inovacije na področju ogrevanja, in sicer kotel na polena z vgrajenim Stirlingovim motorjem, ki omogoča samozadostnost delovanja ogrevalnega sistema. Namenjen je tako oddaljenim lokacijam, kot so npr. oddaljene kmetije, področja, kjer so izpadi električne napetosti pogostejši, ali povsem običajnim objektom, kjer se uporabniki zavedajo pomena energetske neodvisnosti. Kot zanimivost lahko navedemo, da Stirlingov motor našega dobavitelja uporablja tudi vesoljska agencija NASA pri raziskovanju vesolja.

Gre za podjetje Heliotherm, s katerim imamo načrte, da s skupnim delovanjem ponudimo slovenskemu trgu svetovanje, montažo in servis najkakovostnejših toplotnih črpalk.

Kot je za družinska podjetja običajno, sta v podjetju zaposlena tudi oba sinova, Matej in Filip. Slednja skrbita za realizacijo prodajnih strategij in marketing ter novosti prenašata v prakso. Prihodnost podjetja vidita v nenehnem razvoju novih, inovativ-

nih izdelkov, modernizaciji proizvodnje in digitalizaciji procesov. Sodelovanje prejšnje in nove generacije vsekakor prinaša svoje izzive, a hkrati s kombinacijo novih idej in dolgoletnih izkušenj rešujemo vse prepreke, ki se pojavijo na poti.

Piše: M. B.

Obisk partnerjev iz tujine v Waltisovem razvojnem laboratoriju

Rubriko ureja: M. V.

2. MARIBORSKI MOTO DAN

Zbralo se je okrog 200 motorističnih navdušencev

V soboto 6. maja se v Mariboru odvijal dogodek za večjo varnost motoristov. Dogodek pripravljata Mestna občina Maribor ter Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v sodelovanju z Agencijo za varnost prometa, Policijo, Vojaško policijo, Gasilsko brigado Maribor, Zdravstvenim domom Maribor, Cono Tezno in drugimi partnerji. Motoristični navdušenci so svoje sposobnosti obvladovanja motorja preizkušali na poligonu varne vožnje in spremljali bogat program,

namenjen večji varnosti motoristov skozi vso sezono.

Na poligonu varne vožnje so večšine prikazovali trenerji varne vožnje Agencije za varnost prometa, policisti motoristi, motoristi Vojaške policije ter reševalci. Gasilska brigada Maribor je prikazovala postopek reševanja oseb iz vozila v primeru prometne nesreče. Na poligonu so prikazali pomen obvladovanja večšin zaviranja v dobrih in slabih voznih razmerah pri različnih hitrostih, s sistemom in brez sistema ABS,

način obvladovanja motorja pri zdrsu zadnjega kolesa ter napake, ki so lahko usodne in privedejo tudi do nepravilnega reagiranja motorista v primeru neobvladovanja motornega kolesa. Poleg naštetih vaj je bilo mogoče na napravi Skidbike vaditi tudi druge večšine. Obiskovalci so se preizkušali tudi na napravi za merjenje reakcijskega časa pri zaviranju z motorjem. Udeleženci so bili nad dogodkom navdušeni in prepričani, da bi takšnih dogodkov moralo biti še več.

Za tehnološke temelje naj skrbijo profesionalci

Ste vedeli, da A1 Slovenija ni zgolj ponudnik mobilne telefonije in širokopasovnega dostopa do interneta, temveč ima v svojem naboru za poslovne uporabnike še vrsto odličnih IKT- in IoT-rešitev? In tudi vrhunski varnostno-operativni center. Preizkusite jih!

Informacijsko okolje pogosto raste organsko, skupaj s podjetjem, a to tudi pomeni, da gre za stopničast razvoj, ki s seboj prinaša heterogenost naprav in aplikacij. Praktično nemogoče je vse to upravljati z enega mesta ali z enim orodjem. Sodobna informatika zahteva profesionalne skrbnike. V podjetju A1 Slovenija lahko vašemu podjetju pomagajo urediti IT-okolje, ga optimizirati in po potrebi tudi preseliti v računalniški oblak. Dovolite jim, da vam dokažejo, da boste potem delali učinkoviteje, poslovali bolje in plačevali manj!

VARNOST, PISANA Z VELIKO ZAČETNICO

Skrb za kibernetično varnost mora postati ena od najpomembnejših prioritet slehernega podjetja, saj v digitalni krajini mrgoli groženj in napadalcev. V podjetju A1 Slovenija deluje tudi **t. i. varnostno-operativni center**, kjer ekipe najrazličnejših varnostnih strokovnjakov 24 ur na dan in vse dni v tednu skrbno spremljajo, kaj se dogaja v krajini digitalnih groženj. Podjetje ponuja napredno storitev **Kibernetična varnost na ključ**, v okviru katere skrbi za nadzor informacijskega omrežja podjetja, »obnašanje« naprav in uporabnikov, samodejno zaznavanje in zaustavi-

tev potencialnih napadov ter odpravo posledic varnostnih incidentov.

Podjetje nudi tudi vrhunsko rešitev za varno hrambo podatkov, področje, ki je pogosto spregledano v podjetjih.

A1 Cyber Backup je rešitev, s katero podjetja poskrbijo za varnostno kopiranje podatkov od fizičnih in virtualnih strežnikov do naprav zaposlenih, varno hrambo varnostnih kopij v evropskem oblaku ali lokalno. Ne le izdelava varnostnih kopij, veliko pozornosti je namenjeno tudi preprosti restavraciji oziroma obnovi podatkov iz varnostnih kopij.

»Celovita zaščita je pogoj za uspešno poslovanje. Čeprav mnoga podjetja menijo, da je draga in njim nedosegljiva, naj vam zaupam, da je na voljo že za ceno nekaj kavic mesečno na uporabnika, torej je dosegljiva vsem,« pravi Tadej Kristl iz podjetja A1 Slovenija, ki ga lahko za več informacij pokličete na telefonsko številko 040 440 447 ali mu pišete na tadej.kristl@a1.si.

Da ne prodajajo mačka v žaklju, želijo v podjetju A1 Slovenija dokazati tudi z Brezplačnim preizkusom storitve A1 Cyber Backup.

DOBRA NOVICA: število registriranih brezposelnih v Sloveniji še naprej upada

Število registriranih brezposelnih v Sloveniji je marca drugi mesec zapored upadlo in doseglo najnižjo raven doslej. Uradno je bilo brez dela 50.327 ljudi.

BREZPOSELNOST SE JE PONOVRNO ZNIŽALA PO VSEJ DRŽAVI

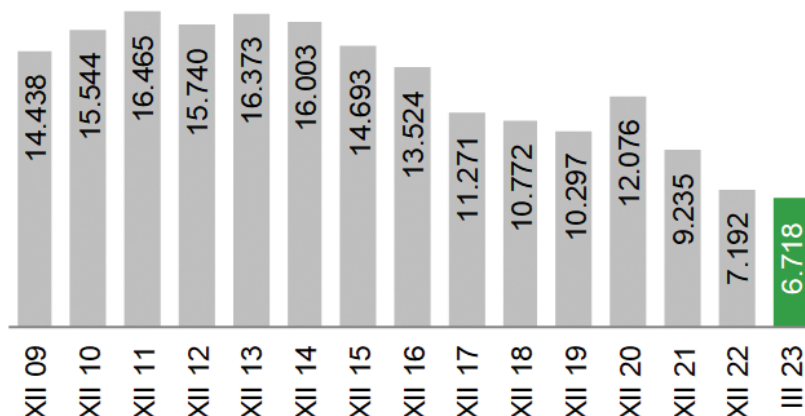
Tako kot februarja se je tudi marca brezposelnost na mesečni ravni zmanjšala v vseh območnih službah zavoda, najbolj v službi Ptuj, za 13,5 odstotka. Sledile so službe Murska Sobota (-10,2 odstotka), Maribor (-7,0 odstotka), Koper (-6,9 odstotka), Velenje (-6,4 odstotka), Kranj (-6,2 odstotka), Celje (-5,3 odstotka), Nova Gorica (-5,3 odstotka), Ljubljana (-4,0 odstotka), Trbovlje (-3,5 odstotka), Sevnica (-3,1 odstotka) in Novo mesto (-2,7 odstotka). Na letni ravni ima še vedno največji upad območna služba Trbovlje (-25,1 odstotka) in najmanjšega služba Novo mesto (-8,4 odstotka).

MARCA 2023 19,3 % MANJ REGISTRIRANIH BREZPOSELNIH KOT MARCA 2022

Konec marca 2023 je bilo na območju Območne službe Maribor (Upravne enote: Lenart, Maribor, Pesnica, Ruše, Sl. Bistrica) registriranih 6.718 brezposelnih oseb, kar je za 1.602 osebi. V primerjavi s predhodnim mesecem se je registrirana brezposelnost znižala za 503 osebe oz. 7,0 %.

V obdobju od januarja do marca 2023 se je v evidenco brezposelnih na novo prijavilo 2.714 oseb, kar je za 3,6 % več kot v enakem obdobju lani. Med njimi je bilo: 206 iskalcev prve zaposlitve, 15 oseb, ki so delo izgubile zaradi stečaja oz. likvidacije podjetja, 535 oseb, ki so bile opredeljene kot presežni delavci, in 1.421 oseb, ki jim je izteklo delovno razmerje za določen čas.

Povprečni čas brezposelnosti oseb

je bil konec marca 27,6 meseca (v Sloveniji 28,9 meseca).

Povprečna višina bruto izplačanega denarnega nadomestila je znašala 848,68 € (v Sloveniji 819,05 €).

VEČ KOT POLOVICA DELODAJALCEV SE SPOPADA S POMANJKANJEM KADRA

S pomanjkanjem ustreznih kandidatov za zaposlitev se je v preteklih šestih mesecih spopadala več kot polovica delodajalcev. V skupini velikih delodajalcev se jih je s pomanjkanjem ustreznih kadrov srečevalo več kot 80 %.

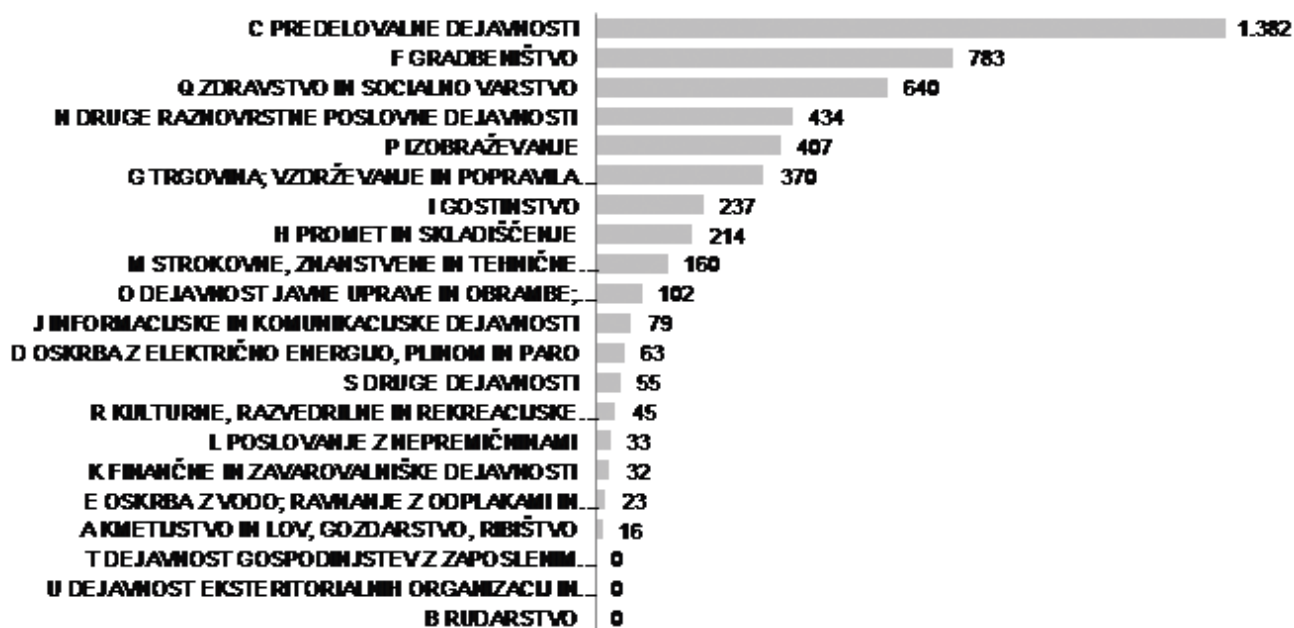
Delodajalci, med katerimi je bilo največ delodajalcev iz predelovalnih dejavnosti, gradbeništva ter zdravstva in socialnega varstva, so marca mariborskemu zavodu sporočili 5.075 prostih delovnih mest. Med temi je bilo največ povpraševanja po naslednjih poklicih: varilci ipd. (403), elektroinštalaterji (205), čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah (183), orodjarji ipd. (160), prodajalci (142), pripravljavci in monterji kovinskih

konstrukcij (139), visokošolski učitelji in sodelavci na visokošolskih zavodih (124), strokovni sodelavci za zdravstveno nego (121), vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev (118), delavci za preprosta dela v predelovalnih dej., d. n. (117), monterji in serviserji vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd. (108), natakarji (105), zidarji ipd. (102), kuharji (95), poklici za zdravstveno in socialno oskrbo na domu (93).

VKLJUČEVANJE V UKREPE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLVANJA

V obdobju od januarja do marca 2023 je bilo v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja vključenih 474 oseb, med njimi 167 v ukrep Usposabljanje in izobraževanje, 48 v ukrep Spodbude za zaposlovanje, 259 v ukrep Kreiranje novih delovnih mest. Na mariborski območni enoti zavoda za zaposlovanje se v zadnjih mesecih dejavno ukvarjajo s programom Hitrejši vstop mladih na trg dela, v sklopu katerega se spodbuja zaposlitev oseb, ki so mlajše od 26 let. Zavod program spremlja ves čas izvajanja. Gre za subvencionirana

Prosta delovna mesta po dejavnostih

na zaposlovanja v gospodarskih družbah za nedoločen čas. Zavod osebe spremlja tudi po zaključku izplačevanja subvencije in izvaja analize. Spodbuden je podatek, da osebe, ki so vključene v subvencionirane ukrepe za spodbujanje zaposlovanja, zaposlitev obdržijo v 80 % do 90 %.

KAJ NAS ČAKA?

Kot kažejo rezultati najnovejše raziskave Napovednik zaposlovanja, so obeti delodajalcev glede gibanja zaposlenosti v prvi polovici leta 2023 v Sloveniji pozitivni. Anketo na Zavodu opravljajo dvakrat letno. Napovedujejo 2,6-odstotno rast števila zaposlenih in predvidevajo približno 36.300 zaposlitev. Po drugi strani se večajo neskladja na trgu dela in težave delodajalcev z iskanjem kadra. Tako kažejo rezultati najnovejše raziskave Napovednik zaposlovanja, v kateri je oktobra in novembra 2022 sodelovalo več kot 2.800 delodajalcev z desetimi ali več zaposlenimi iz vse Slovenije.

Najpozitivnejše napovedi glede gibanja zaposlovanja so v gradbeništvu, gostinstvu, drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih ter v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih. V prihodnji polovici leta bodo najpogosteje iskani:

- delavci za preprosta dela v prede-

lovalnih dejavnostih,

- varilci,
- vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev,
- zidarji,
- prodajalci,
- natakarji,
- skladiščniki,
- kuharji,
- čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih ... in
- orodjarji.

Podatki kažejo, da se neskladja na trgu dela poglobljajo, težave delodajalcev z iskanjem kadra so vse pogostejše.

Dobra polovica delodajalcev (53,9 %) v prihodnje pričakuje težave z iskanjem kadra. Najbolj zaskrbljeni so delodajalci iz gostinstva ter zdravstva in socialnega varstva: skoraj tri četrtine jih v prihodnosti pričakuje težave z iskanjem kadra.

Piše: M.V.

PRIMERJAVA OS MARIBOR IN SLOVENIJE

Opombe: * Z 12. aprilom 2013 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A), ki je ukinil obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu. Ker delodajalci, ki ne sodijo v javni sektor ali niso družbe v večinski lasti države, objavo prostega delovnega mesta lahko zagotovijo sami, o tem pa Zavoda ne obveščajo, Zavod nima več podatkov o vseh prostih delovnih mestih v državi.

		OS MB	SLO	delež OS MB v SLO (v %)
delovno aktivno prebivalstvo	I	98.359	926.691	10,6
stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	I	6,9	5,6	
prijave v brezposelnost	I-III	2.714	16.952	16,0
odjave iz brezposelnosti	I-III	3.197	19.806	16,1
vkjučeni v zaposlitev	I-III	2.228	13.660	16,3
prosta delovna mesta*	I-III	5.075	45.458	11,2
brezposelne osebe	III	6.718	50.327	13,3
ženske (v %)	III	51,2	49,9	
stari do 24 let (v %)	III	9,1	8,8	
stari od 25 do 29 let (v %)	III	10,0	9,7	
stari 50 let ali več (v %)	III	39,5	39,3	
presežni delavci in stečajniki (v %)	III	13,7	16,0	
iskalci prve zaposlitve (v %)	III	15,3	14,9	
dolgotrajno brezposelni (v %)	III	44,9	46,9	
invalidi (v %)	III	12,7	16,9	
z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (v %)	III	29,3	32,7	
z visokošolsko izobr. 1., 2. ali 3. stopnje (v %)	III	18,4	17,1	
prejemniki DN (v %)	III	28,3	29,2	

Mariborski TAM-Europe leto začel s pomembno dobavo letaliških avtobusov

TAM-Europe v coni Tezno deluje zadnje desetletje in je v lasti kitajskih vlagateljev China Hi-Tech New Energy Auto Company, na njegovem čelu pa sta direktorja Ma Fuxiong in Fan Wentang. Slednji se je ekipi pridružil marca letos, ko je zamenjal Yu Zhaa.

Mariborsko podjetje TAM-Europe, ki je moralo med pandemijo koronavirusne bolezni covid-19 zaradi zmanjšane povpraševanja po letaliških avtobusih opazno zmanjšati proizvodnjo, se letos vrača na svetovne trge. Lani so sicer izdelali in opremili okoli 20 letaliških avtobusov, letos so deležni veliko novih povpraševanj, naročil, na voljo je kar nekaj mednarodnih razpisov, na katere se prijavljajo. Kot kaže trenutno, bi lahko bilo letošnje leto najboljše po letu 2013.

Njihov trg je ves svet

Nazadnje so v Savdsko Arabijo poslovnim partnerjem, s katerim so sodelovali že v preteklosti, poslali deset letaliških avtobusov. To pa ni edini večji posel, s katerim so precej bolj optimistično začeli letošnje leto, saj so deset avtobusov dostavili tudi pariškemu letališču Charles de Gaulle. Kot je za STA povedal vodja prodaje v podjetju Matej Smrekar, je Francija za podjetje nov trg, glede na dobro sodelovanje pa so prepričani, da ga bodo že letos začeli še odločneje osvajati.

Čeprav so tudi leto 2022 začeli obetavnejše, je nato kar nekaj potencialnih poslov znova preprečil ukrajinsko-ruski konflikt. »Imeli smo naročila za deset vozil za Ukrajino in šest za Rusijo, ki so bila nato preklicana,« pojasnjuje Smrekar, a dodaja, da se je že proti koncu leta povpraševanje znova povečalo, kar so znali izkoristiti.

V preteklosti so morda nekoliko zapostavili ameriški in afriški trg, z izjemo severnega dela Afrike, kjer so že prisotni, na oba omenjena dela sveta pa želijo vstopiti še letos.

»Vseeno pa gre za svojevrstne posle, saj svetovni trg letališč po vsem svetu nadzira kakšnih tisoč ljudi. Od leta 2013, še posebej od leta 2017, smo vzpostavili zelo veliko stikov, tako da smo v bistvu drugi največji proizvajalec na svetu. Svojega največjega konkurenta uspešno lovimo, tako da imamo zelo dobro izhodišče za naslednja leta,« je dejal Smrekar.

Električni avtobus za mestni potniški promet

TAM-Europe že od ustanovitve s strani kitajskih vlagateljev dejavno dela na vzpostavitvi serijske proizvodnje električnega avtobusa, namenjenega mestnemu potniškemu prometu. Ta bi v prihodnje lahko predstavljala prevladujoč del proizvodnje, saj gre za več potenciala z več možnimi kupci in trgi. Projekt je razvojno že zaključen, končan je tudi postopek homologacije, s tem so dobili možnost udeležbe na evropskih javnih razpisih in priložnost za večjo prepoznavnost na trgu avtobusnih vozil.

Med drugim so opravili testiranja na Malti, v mestnem potniškem prometu v nemških mestih Passau in Hamburg ter na dubajskem letališču,

veseli so tudi, da so lahko testiranja opravili tudi v sodelovanju z mari-borskim javnim podjetjem Marprom.

Išče se dodatna delovna sila

Zaradi načrtovanega povečevanja proizvodnje podjetje z okoli 120 zaposlenimi išče dodatno delovno silo, kar zaradi pomanjkanja primerne kadra, tako kot v številnih drugih podjetjih, ni preprosto.

Potrebujemo predvsem dodatne sodelavce v proizvodnji, kjer so bili v času kriznega obdobja ekipo prisiljeni skrčiti, a tudi različne profile režijskih delavcev, od razvoja in nabave do prodaje.

Za podjetje je pomemben tudi slovenski trg

Tudi doma v podjetju vidijo številne priložnosti v smislu prehoda mestnega potniškega prometa na trajnostne vire energije. Že zdaj so partner Fraporta, tako da so tudi na brniškem letališču prisotni s svojimi avtobusi. Sicer se zavedajo, da je konkurenca električnih mestnih avtobusov zelo velika, vsak ponudnik ima svoje rešitve, ob tem so odvisni tudi od razpisnih pogojev.

»Pomembno nam je, da tudi lokalno okolje opazi, da stvari premikamo naprej. Tovarna ima vendarle več kot 75-letno tradicijo in blagovno znamko nameravamo ponesti preko stotih let. Naši lastniki namreč menijo, da ko blagovna znamka doživi sto let, postane večna,« pravi svetovalec v podjetju Tevž Kastelic in dodaja, da so ponosni na to, da pri življenju ohranjajo ime Tama, čeprav tekmujejo z velikimi svetovnimi proizvajalci.

Vir: STA Foto: Tam Europe

POLNI CERTIFIKAT

Družini prijazno podjetje

BLACK LIME – agencija za video produkcijo in vsebinski marketing

B
L

Pod agencije za video produkcijo Black Lime se je začela leta 2016 iz ljubezni do filmske in video produkcije ter želje po ustvarjanju originalnih in privlačnih video vsebin. Z leti so pridobili neprecenljive izkušnje tako v poslu kot produkciji ter ustvarili veliko uspešnih oglasov, dokumentarcev in korporativnih videov. »Najraje ustvarjamo projekte, ki nam omogočajo ustvarjalen doprinos in izraz, naročnikom pa s tem nadpovprečno originalen in svež pristop v njihovi komunikaciji. Skupaj z naročniki oblikujemo video vsebine ter z javnostjo delimo navdihujoče zgodbe, znanje in inovacije,« razlaga direktor Jakob Šuster.

Black Lime je video produkcija z agencijskim pristopom, kar pomeni, da skušajo vedno celostno razumeti naročnika in njegov marketinški splet. To jim omogoča, da ustvarijo ciljno usmerjeno video vsebino, kar veča aktivacijo, gledanost in daje rezultate. Z drugimi besedami – javnost prisluhne zgodbi.

Pripovedovanje zgodb podjetij in blagovnih znamk skozi različne video formate, bodisi predstavitvene ali oglaševalske narave, so njihova strast in fokus. »Smo mlad in zagnan kolektiv ustvarjalnih in srčnih snemalcev in producentov. Ustvarjamo moderne, inovativne, avtentične video vsebine, s katerimi naši naročniki preprosto komunicirajo svojo vizijo, vrednote, informacije o izdelkih in

storitvah v formatih, zanimivih za njihove ciljne skupine.« Video je odličen medij za predstavitev podjetja, promocijo izdelka, storitev ali zgolj za informiranje javnosti in za večanje prepoznavnosti. Tega se zaveda tudi vse več podjetij. Po najnovejših podatkih je namreč kar 80 % vseh marketinških dejavnosti vezanih na video vsebine. A produkcija teh ni mačji kašelj, saj zahteva resen fokus, čas in finančni vložek. Pri reševanju teh izzivov z ekipo vedno radi pomagamo. Uravnovešanje vseh omejitev za doseg vrhunske video vsebine je inovativnost, je učinkovit pristop k produkciji, s katerim naročnikom v podjetju Black Lime zagotovijo vizualno bogat in vsebinsko originalen izdelek za standardno ceno.

Njihovi naročniki so tako večja kot tudi manjša podjetja in blagovne znamke, veliko sodelujejo tudi z večjimi in uveljavljenimi oglaševalskimi agencijami v Sloveniji (Futura DDB, Luna TBWA, Herman & Partnerji, Poslovni mediji). Med večjimi naročniki, za katere ustvarjajo, so Spar Slovenija, Lidl, Triglav, Argeta, BMW Group Slovenija in manjša prodorna tehnološka podjetja, kot sta Visionect in GenePlanet. Veliko sodelujejo tudi s podjetji, ki so del Cone Tezno (npr. Florjančič tisk, Waltis, Pošta Slovenije in Continental Slovenija). Njihova pot v poslovne prostore Centra Up je zato bila dokaj naravna, saj so bili z gospodarskim ekosistemom Cone Tezno že sicer povezani.

BOOST UP – ekipa zagnanih, strastnih in delovnih posameznikov, ki iščejo ustvarjalne in učinkovite rešitve za naročnike

BOOST UP je digitalna agencija za internetni marketing. Delujejo na področju digitalnega marketinga in trdno verjamejo, da lahko vsi skupaj sodobne internetne in tehnološke izzive izkoristimo kot tržno prednost in tako pridobimo nove možnosti za rast in razvoj. Pripravljajo, oblikujejo in izvajajo oglaševalske kampanje na trenutno najučinkovitejših internetnih kanalih. Kot pravijo, je njihovo poslanstvo z znanjem, digitalnimi idejami in s kombinacijo storitev pospeševati promet blagovnih znamk.

SPECIALIZIRANI SO ZA:

- Google Ads: certificirani Google strokovnjaki bodo vaše oglase prikazali na prvem mestu Googla hitreje, kot lahko sploh izgovorite »optimizacija spletnih iskalnikov«.
- Meta Ads: ekipa Facebook in Instagram mojstrov bo ustvarila tako privlačne oglase, da bo vaša ciljna publika klikala hitreje, kot tiktaka kazalec na urinem kazalcu!
- TikTok Ads: luči, kamera, akcija! Naj TikTok strokovnjaki ustvarijo najprivlačnejše oglase, ki bodo potencialne stranke vabili, da se povežejo z vašo znamko kot še nikoli prej!
- E-mail marketing: se še spomnite starega reka: »Na žlico medu se ujame več muh kot v sod kisa«? E-mail marketing mojstri bodo za vas ustvarjali sladko, neustavljivo

vo vsebino, ki bo vaše stranke pritegnila, obveščala in negovala medsebojni odnos, da se bodo vedno znova vračali po še več!

- Spletno oblikovanje: za vas bodo oblikovali spletno mesto, ki bo tako osupljivo, da bo vaša konkurenca želela, da bi jih najela pred vami!
- Sodelovanje z influencerji: ekipa za sodelovanje z influencerji vas bo seznanila z idealnimi vplivneži družbenih medijev, ki bodo vašo znamko okrepili z zvezdniško podporo, ki si jo ta zasluži!
- Grafično oblikovanje in fotografranje za podjetja: samo en je prvi vtis. Prepričajte svoje stranke z vizualno ustvarjalno podobo svojega podjetja, ki naj izraža kakovost in strokovnost vašega dela.
- Poslovno svetovanje: pomagajo vam pripraviti strategijo digitalnega marketinga, ki bo za vaše podjetje najučinkovitejša. S pomočjo jasno začrtane strategije lažje spremljamo rezultate in temu prilagajamo komunikacijo s potrošniki.

Mlada ekipa podjetja Boost up vam ne pomaga doseči samo kratkotrajnih ciljev in prodaje, ampak z uspešnim nastopom na različnih komunikacijskih kanalih tudi pomagajo graditi vašo znamko in za vas iščejo nove poslovne priložnosti.

Piše: Mateja Ahej, Targo finance d. o. o.

Delitve podjetij

Razvoj in rast podjetja včasih zahtevata statusno-pravne prilagoditve. Gre za razloge precej praktične narave, nasledstvo in pravično razdelitev premoženja med naslednike, razpršitev tveganja, smiselno razdelitev glede na operativne dejavnosti v podjetju, delitev tveganja med dejavnostmi, delitev podjetja pred prodajo deležev in druge razloge.

Pravni vidik

Podlago za delitev podjetij (kapitalskih družb) najdemo v 623. členu Zakona o gospodarskih družbah – 1 (ZGD – 1). Ta opredeljuje, da je podjetje dopustno in mogoče deliti na več različnih načinov.

- Razdelitev se opravi s hkratnim prenosom vseh delov premoženja prenosne družbe, ki z razdelitvijo preneha, ne da bi bila opravljena njena likvidacija na nove kapitalske družbe (razdelitev z ustanovitvijo) ali prevzemne kapitalske družbe (razdelitev s prevzemom).
- Oddelitev se opravi s prenosom posameznih delov premoženja družbe, ki z oddelitvijo ne preneha na nove družbe (oddelitev z ustanovitvijo) ali na prevzemne družbe (oddelitev s prevzemom).
- Izčlenitev se opravi s prenosom vseh ali posameznih delov premoženja prenosne družbe, ki z izčlenitvijo ne preneha, na nove družbe, ki se ustanovijo zaradi izčlenitve (izčlenitev z ustanovitvijo novih družb), ali prevzemne družbe (izčlenitev s prevzemom).

Pri razdelitvi in oddelitvi se družbenikom ali delničarjem prenosne družbe zagotovijo delnice ali poslovni deleži (v nadaljnjem besedilu tega oddelka: deleži) nove ali prevzemne družbe. Pri izčlenitvi se deleži nove ali prevzemne družbe zagotovijo prenosni družbi.

Z delitvijo preidejo na novo ali prevzemno družbo del premoženja prenosne družbe, določen z delitvenim načrtom, ter pravice in obveznosti prenosne družbe v zvezi s tem premoženjem. Nova ali prevzemna družba kot univerzal-

ni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s tem premoženjem, katerih subjekt je bila prenosna družba. V praksi to pomeni, da novi ali prevzemni družbi ni treba na novo sklepati pogodb in zavezujočih dogovorov, vendar imajo partnerji, financerji in drugi, katerih pravni interes je zaradi delitve prizadet, pravico biti obveščeni o delitvi in od katere koli družbe, ki je bila udeležena pri delitvi, zahtevati pojasnila o dodelitvi posameznih delov premoženja ali obveznosti.

Pri delitvi je treba razumeti še, da so za vse obveznosti družbe, ki so nastale do vpisa delitve v register, poleg družbe, ki ji je v delitvenem načrtu dodeljena obveznost, kot solidarni dolžniki odgovorne vse druge družbe, ki so udeležene pri delitvi, in sicer vsaka do višine vrednosti premoženja, ki ji je bilo dodeljeno v delitvenem načrtu, zmanjšane za obveznosti, ki so ji bile dodeljene v delitvenem načrtu.

Davčni vidik

Delitev podjetij je z davčnega vidika treba opazovati z vidika družbenikov, podjetja, ki je predmet delitve – prenosne družbe in družb, na katere se delitve opravljajo. Lepota navedenih delitev je v njihovi tako imenovani davčni nevtralnosti. Kar pomeni, da če delitev izpolnjuje določena merila, na strani družbe, družbenikov ali novih družb ne nastanejo davčne obveznosti oz. se te davčne obveznosti lahko odložijo.

Oprostitev plačila davka na dobičke iz prenesenih sredstev

ter obveznosti in nepriznavanje izgub iz prenosa tega premoženja učinkuje na prenosni družbi tako, kot da prenosa sploh ne bi bilo. Odlog plačila davka v zvezi s prenesenim premoženjem pomeni, da je oprostitev plačila davka začasna. Plačilo davka se opravi v breme prevzemnih družb takrat, ko se s sredstvi ali obveznostmi opravi nadaljnja transakcija (npr. prodaja).

Pomembnejši pogoji za uveljavljanje te davčne nevtralnosti so:

- pravočasna in pravilna priglasitev davčnemu organu,
- družbenik lahko ugodnosti (odlog ugotavljanja davčne obveznosti) uveljavlja samo, če sta prenosna in prevzemna družba rezidenta Slovenije oz. rezidenta države EU in če je sam rezident Slovenije;
- obrat – ZDDPO ureja obdavčitev pri delitvah, pri čemer je treba biti pozoren na to, da se za delitev po tem zakonu šteje samo delitev, ki je skladna z ZGD-1 in če gre za razdelitev, oddelitev oz. izčlenitev enega ali več obratov prenosne družbe. Pri čemer je za obrat možno šteti enoto, ki tvori neodvisno poslovanje, torej je zmožna poslovati kot samostojno podjetje (stand alone);
- prenosna in družbe, na katere se izvede delitev, morajo ohraniti enak davčni položaj (tudi v povezavi z DDV).

Zakaj, kdaj in katero vrsto delitve je smiselno opraviti?

Za delitev podjetja (kapitalske družbe) se podjetniki odločajo iz zelo različnih razlogov. Navajamo nekaj v praksi videnih primerov delitve podjetij.

1. Programer je začel opravljanje dejavnosti sam. Ker je kakovostno in uspešno delal, je vsakoletno ustvarjal presežke, ki jih je kumuliral na podjetju. Dobičkov si ni izplačeval, presežke je investiral v nepremičnine, ki se oddajajo, in vrednostne papirje. V podjetju je kasneje dodatno zaposlil več mladih programerjev, ki so izrazili željo po stimulativnem nagrajevanju, morda celo solastništvu. Če bi sodelavce lastniško vključil v trenu-

tno podjetje, bi ti postali družbeniki v podjetju, ki ima v lasti nepremičnine in vrednostne papirje, ki izhajajo iz podjetnikovega preteklega dela. Zato se odloči izvesti oddelitev z ustanovitvijo. Oddeli se bodisi dejavnost oddajanja v najem in naložbena dejavnost ali dejavnost programiranja. Na družbi, ki po delitvi opravlja dejavnost programiranja, se lahko po zaključenem postopku vključijo novi družbeniki, ne da bi to imelo vpliv na drugo družbo, ki ima v lasti nepremičnine in vrednostne papirje.

2. Uspešen frizerski salon, z izpostavami po vsej Sloveniji, začne z zastopanjem in distribucijo frizerskih in kozmetičnih izdelkov perspektivne blagovne znamke. Dejavnost zastopanja in distribucije se skozi čas pomembno poveča, obenem je v tej dejavnosti treba zagotoviti visoko raven obratnega kapitala zaradi ohranjanja zahtevane ravni zaloga. Kljub uspešnemu delovanju se poraja vprašanje o tveganosti druge dejavnosti. Zaradi tega se lastniki odločijo oddeliti dejavnost zastopanja in distribucije na novo družbo, v kateri obdržijo enaka kapitalska razmerja (delež), kot so jih imeli v osnovni družbi. Osnovna družba po oddelitvi opravlja dejavnost frizerskih salonov, nova (oddeljena) družba pa dejavnost distribucije frizerskih in kozmetičnih izdelkov.

3. Lastnik podjetja, ki deluje v kovinskopredelovalni dejavnosti, želi prenesti dejavnost na otroke (družinsko nasledstvo). Ker je podjetje v preteklosti raslo in se razvijalo, so investirali tudi v sodobne proizvodne hale in pisarniške prostore ter druge nepremičnine, namenjene oddajanju. Lastnik bi si želel zagotoviti finančno varnost tudi po izstopu iz družbe, zato se odloči za oddelitev z ustanovitvijo tako, da na osnovni družbi zadrži kovinskopredelovalno dejavnost, na novo družbo pa prenese nepremičnine. V novi družbi ohrani enak delež, kot ga ima v osnovni družbi. V drugem koraku osnovno podjetje, na katerem se še naprej opravlja dejavnost, neodplačno prenese na otroke, a ohrani lastništvo v družbi, ki upravlja in oddaja nepremične. S tem je lastnik ohranil del premoženja in si zagotovil dohodke iz najemnine.

Piše: Meta Bobnar, razvoj in izobraževanje kadrov, Evra d.o.o.

HOUSTON, WE HAVE A PROBLEM!

Rojstvo. Otroštvo. Kot otroci smo velikokrat poslušali starše govoriti o tem, kako brezskrbno je otroštvo, ko nam ni treba sprejemati odločitev in zgolj uživamo. Pa je res tako? Morda v prvih letih življenja res drugi sprejemajo odločitve v našem imenu, a dejstvo je, da se presojanje in odločanje začenjata razvijati že zelo zgodaj, čeprav sprva z manj pomembnimi odločitvami. Razumeti proces presojanja in odločanja ter se naučiti spopadati s težavami je »tek na dolge proge« in njegov start je prav v otroštvu.

**»Nobenega problema ni mogoče rešiti z isto zavestjo, kot ga je ustvarila.«
(Albert Einstein)**

Koliko odločitev sprejmemo na dan? 50? 200? 500? Nihče jih seveda ne šteje, ampak odločitve sprejemamo na vsakem koraku. Vsakdanje, preprostejšje težave in odločitve običajno rešujemo hitro, brez globokih razmislekov, s pomočjo referenčnih shem, ki so skupek tega, kdo smo in kako vidimo svet. Pri rutinskih opravilih večinoma proces odločanja poteka samodejno, na osnovi preteklih izkušenj in vzorcev, pri drugih odločitvah se odločamo tako razumsko kot čustveno, odvisno od situacije, v kateri smo. Preprost primer? Zakaj se, ko se pripeljemo v nakupovalno središče in so zasedena vsa parkirna mesta, ne odločimo parkirati na mestu, rezerviranem za invalide?

Razumsko odločitev sprejmemo, ker se zavedamo, da smo zato lahko denarno kaznovani, čustveno pa, ker sočustvujemo z osebami, ki takšno parkirno mesto resnično potrebujejo, in si nikakor ne želimo biti v njihovi koži.

V preteklosti so znanstveniki proces presoje in odločanja večinoma razumeli skozi racionalni okvir, šele v zadnjem času so se začeli vedno bolj zavedati, kolikšno vlogo imajo naša čustva. Pri tem je treba razumeti naše možgane in kako delujejo – t. i. »plazilski« ali čustveni možgani (limbični sistem) so veliko hitrejši od t. i. »racionalnih« možganov (prefrontalni korteks). Iz tega nedvomno izhaja, da so hitre odločitve največkrat čustvene, kasneje, ko jih razumsko interpretiramo, si velikokrat želimo, da bi se odločili drugače. Nikar se to ne sme razumeti v luči, da smo ljudje v določenih situacijah »zgolj v službi svojih čustev«. Boljše harmonije med limbičnim sistemom in prefrontalnim korteksom se namreč lahko, kot večino stvari v življenju, izučimo, izpopolnimo in natreniramo.

»Hitre odločitve so največkrat čustvene, kasneje, ko jih razumsko interpretiramo, si velikokrat želimo, da bi se odločili drugače.«

Pri večplastnih težavah je proces presojanja, odločanja in reševanja le-teh pri zreli osebnosti zagotovo precej bolj zapleten in dolgotrajen, saj vsebuje vse od presojanja na osnovi preteklih izkušenj do kompleksnega odločanja in navsezadnje temeljitega tehtanja in premlevanja različnih možnosti. Pri resnejših težavah oz. pomembnejših odločitvah si vzamemo

dovolj časa, da o zadevi temeljito premislimo, poiščemo vse pomembne informacije, odločitve pa delno ali v večini sprejmemo s pomočjo nam pomembnih oseb, ki bodo posredno ali neposredno vpletene v posledice naše odločitve. Presojanje v tem primeru temelji tudi na dejavnih, kot so intuicija, preference in stališča, ki so se nam izoblikovala skozi življenje. Rezultat je cilj, ki ga želimo doseči.

Za nadaljevanje si izposodimo še misel Alberta Einsteina, ki je rekel, da bi, če bi imel eno uro časa, da reši težavo, porabil 55 minut za razmišljanje o težavi in 5 minut za njeno rešitev. Na tem mestu se lahko vprašamo, ali se včasih rešitev naše težave skriva preprosto v tem, da jo znamo identificirati, razumeti in izraziti. Zanimivo je, kako včasih poznamo sicer vso teorijo in različne tehnike reševanja težav, a se kljub temu izgubimo tekom procesa. Pri reševanju težav je velikokrat potrebna tudi velika mera ustvarjalnosti, le-ta pa nas uči, da če vedno rešujemo težave po istem načelu, bomo dobili enak rezultat (in da nas to ne sme presenetiti).

Vsak ima za sabo drugačen referenčni okvir in zato zagotovo tudi drugačen način presojanja, odločanja in reševanja težav. Veliko je odvisno od naše osebnosti in tega, kakšna je naša primarna družina, v kateri smo odrasli. Se kdaj vprašate, kako bi bilo, če bi se odločili drugače? Zagotovo se. A to je človeška radovednost, ki bo, vsaj v tem primeru, ostala nepotešena. Težave, kako se vrniti nazaj v čas in spremeniti odločitve, namreč (za enkrat) ni razrešil še nihče.

Piše: Simona Lobnik Ambrožič,
poslovna coachinja in konzultantka direktorjem

Dober vodja vodi s postavljanjem vprašanj

Če želimo biti kot vodje učinkoviti, so ključni naša miselna naravnost, postavljanje vprašanj namesto odgovorov in poznavanje lastnih notranjih svetov. Vodje s pozitivno miselnostjo in z razumevanjem ter dobrim poznavanjem sebe, a obenem z veščino postavljanja pravih vprašanj, so dokazano uspešnejši, njihovi sodelavci pa bolj produktivni in zavzeti.

Vsi imamo izzive ter s tem priložnost za razvoj in rast. Nenehno in vseživljenjsko. In spoznanje ali zavedanje, da na katerem področju še nismo najboljši, je temelj za izboljšave. Številne študije potrjujejo, da zaposleni pri svojem vodji iščejo potrditev, da delajo dobro, da so pri tem uspešni in se ob pravi podpori tudi želijo razvijati in osebno rasti. Ob tem nenehno iščejo odgovore ... Na prvi pogled se zdi idealno, da ima vodja odgovore na vse. A veliko učinkoviteje je, če vodi s pravimi vprašanji. Na ta način bo sodelavce opolnomočil in hkrati usmeril v odgovorno opravljanje nalog.

Poznavanje psihologije koristi

Je pomembno, da smo po stroki psihologi, da bi lahko uspešno vodili svoje zaposlene? Ne. Vendar obstajajo znanja, ki bi jih moral imeti vsak vodja, če želi biti pri delu samozavestnejši in uspešen. Upravljanje s strahovi in stiskami, podpora pri spremembah in v negotovih položajih, motivacija in prava vprašanja so ključna področja, pri

katerih nas lahko znanje iz psihologije pomembno podpre.

KJE SE LAHKO POJAVIJO IZZIVI?

Kot vodja se morate spopasti tudi s stiskami in strahovi svojih zaposlenih, če želite, da so naloge opravljene tudi v stresnih obdobjih, obenem je pomembno, da ohranite zaupanje zaposlenih in poslovnih partnerjev, s katerimi sodelujete. Kje se lahko pojavijo izzivi? Strah pred neznanimi notranjimi svetovi naših sodelavcev, strah iz pretekle negativne izkušnje, zavedni in nezavedni čustveni odzivi ... Že poznavanje in razumevanje odzivov in načinov delovanja sodelavcev nam pomagata, da vemo, zakaj se nekdo odzove ali deluje na določen način. In dobro pri tem je, da se tega lahko naučimo. Tako se bomo lažje čustveno obvladali, razumeli in prilagodili svoje odzive. Pri tem je zelo priporočljivo, da delamo s strokovnjakom, ki razume situacijo in nas bo znal usmeriti tudi v trenutkih, ko je cilj zamegljen. Vsak vodja potrebuje svojega coacha, da bo kot coach lahko uspešno vodil svoje ljudi.

OBIČAJNO IZBEREMO POZNANE IN MIRNE SITUACIJE

Naši možgani delujejo tako, da se spomnijo minulih situacij ter tako že vnaprej zaznavajo spremembe in nepredvidljive situacije kot grožnje. Možgani imajo namreč raje poznane in mirne situacije kot tveganje in nepoznano. Kar seveda pelje v nasprotova-

nje spremembam in slabo prilagajanje. Ob prepoznanju svojega lastnega delovanja bomo uspešnejši pri vodenju svojega tima sodelavcev.

MOTIVIRAJO PRIPADNOST, OBČUTEK VARNOSTI IN PRILOŽNOST ZA RAZVOJ

Ljudje smo po naravi motivirani, da nam je udobno in se izognemo vsem vrstam bolečin. Na ta način delujemo tudi v poslovnem okolju. Da stvari gladko tečejo in če je le mogoče v naši coni udobja. Zato moramo biti motivirani, da delamo drugače, bolje, kot ekipa in se nenehno izboljšujemo. Poznavanje svojih sodelavcev in vedenje, kaj deluje na ljudi motivacijsko, je ključno za vsakega vodjo. Pri tem je pomemben še občutek, ki ga morajo zaposleni začutiti, da pripadajo, so varni ter imajo možnost razvoja in rasti, tako zasebno kot poslovno.

NAMESTO ODGOVORA POSTAVIMO VPRAŠANJE ... ZA DVIG PRODUKTIVNOSTI

Vse prevečkrat iščemo odgovore, ker mislimo, da moramo kot vodje vedeti vse. Pa je vse prej kot tako, raje sprašujemo, na ta način bomo opolnomočili zaposlene, da bodo začeli razmišljati in bomo sami iskali odgovore in prave poti. Kako? Zelo preprosto. Že eno srečanje s pravim strokovnjakom lahko spremeni vaše delovanje in s tem pomembno dvigne produktivnost vašega podjetja ali tima.

Povprečno ima vsak sedemnajsti prebivalec Slovenije doma traktor

Konec leta 2022 je bilo v Sloveniji registriranih že več kot 119.000 traktorjev. Po številu traktorjev na prebivalca je Slovenija tako prava velesila. Za vožnjo traktorja voznik potrebuje veljavno voziško dovoljenje F-kategorije. Na dan 27. 3. 2023 je bilo v Republiki Sloveniji 299.012 imetnikov veljavnega voziškega dovoljenja kategorije F.

Agencija za varnost prometa je 31. marca v prostorih Izpitnega centra območja 5 v Mariboru organizirala dogodek za večjo varnost voznikov traktorjev s predavanji in praktičnimi prikazi na vadbeni površini. Govorci so predstavili opravljanje izpita za to kategorijo, varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki, varnostne vidike teh vozil v prometu ter ugotovitve inšpekcijskih nadzorov. Predavanjem je sledil praktični prikaz na vadbeni površini, kjer so se udeleženci lahko seznanili z vožnjo traktorja s priklopnikom, z oldtajmerji, različnimi tipi traktorjev in se seznanili z dejavnostmi Šole vožnje slovenske vojske.

Ker je sezona dela na kmetijskih zemljiščih že v teku, večina opravil pa se izvaja s traktorjem, so bila opozorila Agencije in Policije namenjena tudi pozivu voznikom traktorjev k varni, previdni in odgovorni vožnji, ostalim voznikom motornih vozil pa k strpnosti do voznikov teh vozil. V petih letih je bilo v Sloveniji zabeleženih 757 prometnih nesreč s traktorjem, v katerih je umrlo devet voznikov traktorjev, 19 je bilo hudo in 85 lahko telesno poškodovanih. Ko je Slovenija vstopila v Evropsko unijo, je postala upravičenka do denarja za različne razvojne programe, med drugimi tudi na kmetijskem področju. Kmetje so lahko pridobili evropska namenska sredstva za nakup kmetijske mehanizacije in številni so

to možnost tudi izkoristili. Poleg registriranih traktorjev je po nekaterih ocenah še veliko neregistriranih, njihova povprečna starost pa narašča. To so predvsem starejši stroji, ki so najpogosteje brez kabine ali varnostnega loka in jih kot takšnih ni mogoče registrirati.

VARNOST VOZNIKOV TRAKTORJEV V PROMETU

Vsaj en traktor ima 50 % slovenskih kmetij, dva ima 25 % kmetij, tri ali več ima okrog 10 % kmetij. Vsak traktor letno opravi 280 delovnih ur, kar pomeni, da so slabo izkoriščeni. V 70 % je odgovornost za nesrečo pri teh voznikih na človeku, v 15 % na podlagi (vozna površina) in v 15 % na stroju. Med vzroki prometnih in delovnih nesreč traktorjev so slaba ocena terena (zdrs, prevrnitev), vožnja čez rob cestišča (prevrnitev), neprilagojena hitrost in vstop na traktor ali na priključek, ko se le-ta že premika. Voznik traktorja nikdar ne sme biti bos, v natikačih ali drugi neustrezni obutvi ali opremi. Obvezna je uporaba smernika pri spremembi smeri vožnje, česar se morajo vozniki traktorjev zavedati ves čas, prav tako je potrebna največja možna mera previdnosti pri vključevanju s stranske na glavne ceste. Če traktorski priključek nima sedeža, na njem nikakor ni dovoljeno prevažati ljudi, prav tako ni dovoljen prevoz otrok v kabini do starosti leta in pol, od starosti leta in

pol do višine 140 cm pa je prevoz otrok mogoč z obvezno uporabo otroškega sedeža. Izpostavil je tudi pomen varnostnega loka in uporabe varnostnega pasu.

Lani so na območju PU Maribor zabeležili 35 prometnih nesreč z udeležbo voznikov traktorjev, največ na območju policijskih postaj Ptuj in Lenart. Kar 66 % so jih povzročili vozniki traktorjev sami. Ker je traktor počasni vozeče vozilo, mora imeti nameščeno označevalno tablo za takšna vozila. Voznik vozila, ki vozi na čelu kolone z nižjo hitrostjo od največje dovoljene hitrosti, se mora, če ga kolona ne more varno prehiteti, na prvem primernem kraju umakniti z vozišča in pustiti kolono vozil mimo. Koletnik je poudaril, da je tudi za delo na njivi ali polju nujna uporaba varnostnega pasu, za neuporabo je predpisana tudi globa.

Med delom na njivi se na traktor in priklopnik nabereta zemlja in blato, ki ga marsikdo nato nanese na cesto, kjer takšna onesnaženost lahko predstavlja nevarnost v prometu. Zakon zato veleva, da je vozilo treba očistiti ob vsaki vključitvi v cestni promet. Traktor mora biti registriran, tehnično brezhiben s prižganimi in čistimi lučmi ter odsevnik in ustrezno opremljen z utripajočo rumeno lučjo, če ima pripet prikluček, ki je širši od traktorja.

Lani je bilo opravljenih 111.080 tehničnih pregledov traktorjev. Imetnik traktorja lahko izbere med trenutno 1.646 veljavnimi lokacijami za opravljanje tehničnega pregleda na terenu. Natančne lokacije in čas izvajanja objavi izvajalec tehničnih pregledov. Trenutno je priglašanih več kot 200 terminov za opravljanje takšnega pregleda, v postopku priglasitve jih je še nekaj manj kot 400 (na dan 28. 3. 2023).

Postopki izvedbe so navedeni v Zakonu o motornih vozilih ter Pravilniku o tehničnih pregledih motornih in priklopnih vozil.

V Sloveniji skoraj 300.000 imetnikov vozniškega dovoljenja kategorije F. Za vožnjo traktorja voznik potrebuje veljavno vozniško dovoljenje F-kategorije. Na dan 27. 3. 2023 je bilo v Republiki Sloveniji 299.012 imetnikov veljavnega vozniškega dovoljenja kategorije F. Ob upoštevanju zadnjega petletnega povprečja vsako leto 250 oseb opravi izpit kategorije F, ne da bi predhodno že imeli veljavno vozniško dovoljenje kategorije B. V Sloveniji je 21 šol vožnje, ki so registrirane za usposabljanje. V lanskem letu je bila stopnja uspešnosti teoretičnih izpitov v povprečju okrog 43-odstotna.

Usposabljanje iz varnega dela s traktorjem in traktorskimi priključki je namenjeno vsem, ki želijo pridobiti izpit za F-kategorijo. Če ima oseba že veljavno vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil B, BE, C, CE, D1, D1E, D ali DE, se izda vozniško dovoljenje za vožnjo vozil kategorije F brez opravljanja izpitne vožnje in zdravniškega pregleda, če uspešno opravi usposabljanje o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki. Usposabljanje lahko opravi kadar koli, torej že pred opravljenim izpitom za B ali druge naštetje kategorije. Izpit za F-kategorijo se vpiše na upravni enoti, ko ima imetnik vozniško dovoljenje za prej navedene kategorije že vsaj 6 mesecev.

Če želi pridobiti izpit za F-kategorijo kandidat s 16 leti, ali v primeru, da oseba nima nobenega od prej navedenih voznških kategorij, se mora vpisati v šolo vožnje in mora najprej opraviti teoretično in praktično usposabljanje ter izpitno vožnjo.

Vir: Agencija za varnost prometa

Novičke

SKUPAJ ZA USPEHE

Ime Tomaž Barada in njegovi uspehi v več kot uspešni športni karieri so poznani doma in v tujini. V Klubu borilnih veščin Barada se skupaj s svojimi sodelavci že vrsto let trudi prenašati svoje bogato znanje naprej. V športnem centru, ki je našel mesto v Coni Tezno, ponujajo zelo pestre dejavnosti. Izoblikovali so družbeno koristen prostor, kjer se ljudje vseh starosti spoznavajo z borilnimi veščinami, s čimer si zagotovijo tudi bolj zdravo in kakovostnejše življenje. Pri njih se ne ustvarjajo samo prvaki svetovnih in evropskih prvenstev, ampak je dobrodošel prav vsak. Pester urnik nudi programe za male in velike rekreativce ter tudi za tekmovalce. Z različnim spektrom vaj (body boom, bianbox, stretching, sweat, boks na vreče ...) lahko zelo dobro poskrbite za svoje zdravje. Na vas je samo, da vstopite v center in začnete trenirati. Potrebna je le volja in nekaj vztrajnosti. Tudi najmlajši se že od treh let naprej navajajo na gibanje, ki je zelo pomembno v življenju. Z njimi in malo večjimi se radi še posebej podružijo na »pižama partyjih« in ostalih družabnih dogodkih, ki jih v centru organizirajo skozi leto.

Kickbox in taekwon-do imata v prihodnosti še veliko potenciala. Uspehi, ki so jih v klubu dosegli, še zdaleč niso naključje, ampak plod dolgoletnega, sistematičnega in vztrajnega dela. Vsi v klubu delajo za skupen cilj. Strokovni trenerji postavljajo temelje, tekmovalci pa s pridobljenim znanjem nizajo uspehe. Skromnost, delavnost in ekipni duh vodijo skupaj do uspeha.

V Barada centru so na svoje borce in uspehe seveda ponosni. »Živimo v času, ko potrebujemo junake in zmagovalce, da nam pokažejo, da je tam, kjer je volja, tudi prava pot do uspeha. Sezona za sezono je naporna, vendar so se naši kickboksarji in taekwon-doisti skozi celotno leto do-

kazovali, da se sanje lahko uresničijo prav vsakomur. Vsakodnevno izkazovanje borbenosti, spoštovanja, ne samo do športa, temveč tudi do svojih sotekmovalcev, se kaže v uspehu. Zgodbo pišemo s srčnimi mladimi in predanimi ljudmi, ki se zavedajo, da lahko zmaga prav vsak od njih in vendar je zmaga vsakega posameznika tudi zmaga vseh. Če smo skupaj, je to napredek za vsakega posameznika.« Kot klub so v slovenski reprezentanci v kickboks in taekwon-doju daleč najuspešnejši. V središču pozornosti so vsekakor Tyra Barada, Urša Terdin, Žiga Zagoranski, Bian Nabernik, Sven Hojs, Žiga Pečnik in še številni drugi. V letu 2022 so člani reprezentance nastopili na pomembnih tekmovanjih – na kadetskem in mladinskem prvenstvu Wako kickbox (Italija), Evropskem prvenstvu v Antalyi (Turčija) in v ITF taekwon-doju v Kopru, kjer so gostili in bili organizator Svetovnega pokala.

Letos so se že uspešno udeležili evropskega in svetovnega pokala, kjer so prav tako nizali uspeh za uspehom. Za njimi je že več kot uspešno državno prvenstvo v Light Contactu, ring disciplinah in v Point Fightingu. Sledi potovanje v Cluj Napoko (Romunija), kjer se bodo člani, mladinci in kadeti udeležili Evropskega prvenstva v taekwon-doju. V mesecu maju sledi Svetovni pokal Turkish Open v Istanbulu (kickbox) in junija svetovni pokal v Budimpešti.

»Pomembno nam je, da vedno znova dokažemo, da vsi že doseženi uspehi niso zgolj slučaj. V klubu smo zelo veseli in ponosni, da nam uspeva, skupaj z vsemi tekmovalci, s trenerji, starši, z navijači in s sponzorji, ki nam stojijo ob strani in se skupaj z nami veselijo vseh uspehov. Smo pa nenehno osredotočeni na prihodnost in na svoje poslanstvo, da še naprej upravičimo ime „Barada“, po katerem se center tudi imenuje,« še dodajajo v klubu.

Sprememba se je zgodila že včeraj

Sprememba se je zgodila že včeraj, vendar je še vsi ne čutimo. A jo bomo kmalu. Abstrahirano gledano je ključni element, ki »poganja« svet, energija. Z dostopom do energije si lahko zagotovimo proizvodne dejavnosti, mobilnost, proizvodnjo hrane in navsezadnje tudi čisto vodo. Do sedaj je bilo to vprašanje samo dostopa in cene. Eklatanten primer je Savdska Arabija, ki ima dostop do velike količine poceni energije, ki svojo puščavo spreminja v velika polja in je postala tudi izvoznica žita in drugih poljščin. Neverjetno.

Piše: mag. Božidar Pučnik, področni sekretar RRA Podravje

Toda to dejstvo v EU in ZDA (zagotovo to ne velja za celoten svet) to ni več zadosten pogoj. Sprememba se je zgodila že pred nekaj leti. Ni pomembno samo to, da imamo dostop do energije in da je ta dostopna po ugodnih cenah. Ne, ta energija mora biti zelena. Torej energija iz obnovljivih virov energije. Ali v Sloveniji že čutimo to spremembo? Se je zavedamo? Večja podjetja že. Srednja, manjša in mikropodjetja verjetno še ne. Prepričan sem, da bodo podjetja to spremembo čutila že zelo hitro. Pozoren je treba biti na pristop od zgoraj navzdol.

PODOBNO KOT ZA ZELENO ENERGIJO BO VELJALO TUDI ZA SISTEM KROŽNEGA GOSPODARSTVA.

Kako ta prehod na »zeleno« vpliva in bo še bolj vplival na podjetja? Sam vidim tri ključne momente:

- zaostrovanje zakonodaje na področju NetZero in krožnega gospodarstva. Če so v preteklosti v EU veljala razna priporočila, lahko v prihodnje pričakujemo restriktivno zakonodajo na tem področju – kaj bo dovoljeno in kaj ne;
- največji skladi kapitala, ki imajo v lasti na tisoče podjetij po svetu, kot sta npr. BlackRock in Vanguard, prek lastni-

štva, nadzornih organov, organov upravljanja ..., uveljavljajo »politiko« NetZero. To pomeni, da želijo, da imajo podjetja v njihovi večinski lasti ustrezne certifikate, prav tako tudi njihove storitve in izdelki. To seveda pomeni, da bodo te certifikate zahtevali po celotni dobaviteljski verigi navzdol. In če podjetje ustreznih certifikatov, npr. to, da polizdelke proizvaja z »zeleno energijo«, ne bo imelo, bo izpadlo iz njihove dobaviteljske verige;

- omejen bo dostop do financiranja. Najprej bodo podjetja brez potrebnih certifikatov imela dražji dostop do financiranja (višje obrestne mere), čez čas naj bi bil dostop do financiranja praktično onemogočen. Te signale je jasno poslala tudi Evropska investicijska banka, sledile bodo tudi komercialne banke.

Da je zadeva resna, kažejo tudi podatki o največjih investicijah na svetu. Med 15 največjimi investicijskimi projekti na svetu jih je osem na področju obnovljivih virov energije. Med vsemi neto tujimi investicijami v letu 2022 s 343 milijardami USD so vlaganja v ovire energije dosegla dosegla tudi največjo rast – s cca. +161 %. To pomeni, da se nekatere države zavedajo njenega pomena.

Zelena prihodnost je torej že tukaj, če jo že čutimo ali ne.

NEKOČ IN DANES: **Kopališče TAM**

Piše: mag. Nina Gostenčnik, direktorica Pokrajinskega arhiva Maribor

Med Zolajevo in Zagrebško cesto se razprostira travnata površina, na kateri je nekoč stal bazenski kompleks s tremi bazeni in garderobnim objektom. Kopališče TAM je bilo kot del mariborske industrijske dediščine dolga leta prepoznaven simbol mesta in izredno priljubljena točka za poletno osvežitev. Prva faza kopališča je bila zgrajena leta 1973. Delavci TAM so kopališče gradili s prostovoljnimi delom, pomagali so tudi učenci Šolskega centra pri TAM. Delali so tudi ob sobotah. Kot novost so bili postavljeni montažni bazeni iz aluminija, voda v bazenih pa je bila tehnološka in je pritekala, dobro očiščena, iz TAM-a. Območje je obsegalo 35.000 kvadratnih metrov površine in je sprejelo več kot tisoč obiskovalcev dnevno. Kopališče je med meščani veljalo za pravi simbol in ponos delavstva. Zaradi pomanjkanja denarja in premalo naložb v letne sanacije je kopališče sčasoma začelo izgubljati svojo vrednost in je propadalo. Leta 2006 je dokončno zaprlo svoja vrata. Pet let kasneje so se na občini odločili dokončno porušiti propadajoče objekte in zasuti bazenske jame. Do takrat so

neznano kam in »čez noč« izginili aluminijasti školjki bazenov, težki 58 ton, in elektromotorji iz nekdanje strojnice kopališča. Zmikavtov niso nikoli izsledili.

Na predlog finančnega sektorja in akcijskega odbora za izgradnjo kopališča TAM je gospodarski odbor podjetja 29. junija 1972 sprejel sklep o izgradnji. Udarniška gradnja kopališča TAM se je začela 25. decembra 1972. Na 25.000 m² velikem prostoru so bili trije bazeni in poslopje za garderobe, v katerem je bilo 2.600 garderobnih omar. Največji je bil olimpijski bazen, velik 25x 50 m z globino od 1,8 do 2 m, pol manjši je bil bazen za neplavalce v velikosti 25x25m z globino od 0,90 do 1,30 m. Najmlajšim obiskovalcem pa je bil namenjen otroški bazenček v obliki zaščitnega znaka TAM (trije krogi s premerom po 8 m), na sredini katerega je bila fontana v obliki gobe. Olimpijski bazen je bil osvetljen, štiri veliki stebri mariborske Metalne pa so osvetljevali bazen s svetili Elektrokovine. Vgrajene so bile najsodobnejše filtrirne

naprave. Strojne instalacije je izdelalo podjetje Cevovod, električne TAM, gradbena dela pa je opravil Konstruktor.

Kopališče je bilo odprto le sedem mesecev od začetka gradnje – 11. avgusta 1973 ob 10.15, ko so prve obiskovalce pozdravile fanfare godbe na pihala DPD Svoboda Tezno in oznanile začetek slovesnosti. Na kopališču je bilo okoli 3.000 ljudi, med njimi tudi predsednik občinske skupščine Maribor Stojan Požar in Peter

Gradnja Kopališča TAM, 1973, PAM, fond Zavod za urbanizem Maribor

Hedžet, namestnik sekretarja mestnega komiteja ZK. Kopaljšče je odprl Mirko Ledinek, predsednik delavskega sveta TAM. Skupaj z Jožetom Planovškom, predsednikom gradbenega odbora, sta potrdila otvoritev s skokom v vodo (ki je imela 21 stopinj). Na otvoritveni dan je potekalo tudi tekmovanje v plavanju. Ob otvoritvi je Stojan Perhavic, generalni direktor TAM-a, dejal: »Na današnji slovesnosti otvarjamo pomemben rekreacijski objekt "Kopaljšče pri TAM", s čemer dajemo delovnim ljudem na uporabo veliko pridobitev, ki ni pomembna samo za kolektiv TAM, temveč za celotno tezensko podjetje in za ves Maribor. Kopaljšče bo namreč na voljo vsem, ki si želijo osvežila in rekreacije. Dograditev kopaljšča pomeni uresničenje davne želje našega kolektiva, ki je nismo mogli prej uresničiti zaradi raznih ovir. Temeljitim pripravam projekta je sledila pospešena gradnja, saj je od dneva, ko je gradbeno podjetje začelo z delom, do danes minilo le dobrih sedem mesecev. Gradnja se je lahko odvijala tako hitro zahvaljujoč temu, ker so nesebični napori nekaterih tovarišev iz TAM naleteli na polno razumevanje in pomoč pri vseh zunanjih dejavnikih, in sicer od Zavoda za urbanizem do občinske skupščine, tukaj zlasti pri oddelku za gradbene zadeve in pri inšpekcijskih službah, ki so delale z roko v roki z izvajalci pri sprotne reševanju problemov.«

Večino sredstev za izgradnjo kopaljšča je prispevala Tovarna avtomobilov Maribor iz sredstev, zbranih za te namene, manjkajoča sredstva pa je prispevala občinska skupščina Maribor ter mariborska podružnica Ljubljanske banke v obliki kreditov. Svoj prispevek so

dali tudi nekateri mariborski kolektivi v obliki raznih izdelkov: Metalna, Elektrokovina, Elektro Maribor in PTT.

Veliko delo pri izgradnji kopaljšča so opravili tudi učenci šolskega dela pri TAM, ki so s svojimi mentorji opravili kar 15.000 ur prostovoljnega dela na objektu.

Da je bilo kopaljšče dobro obiskano, kažejo že podatki v letu 1974, ko je kopaljšče le v času med 1. in 15. julijem obiskalo kar 19.000 kopalcev. Vstopnina je bila izredno nizka, kar je omogočalo vstop vsem, ki so se želeli osvežiti v vročih dneh, zaposleni v TAM pa so imeli ob predložitvi tovarniške izkaznice tudi popust. Na kopaljšču je bila tudi rediteljska služba, ki je skrbela za red, čistočo in prvo pomoč. Sestavljali so jo predvsem člani mladinskega kolektiva Tezno.

Na kopaljšču so potekali tudi plavalni tečaji, šole plavanja za vojake in plavalni treningi kluba Branik.

ZANIMIVOST

Še dan pred otvoritvijo so člani kolektiva mrzlično urejali vse potrebno za otvoritev – urejali so zelenice, razvažali kupe zemlje in jih ravnali, gradbinci pa so nalagali kamione z odpadnim materialom in pospravljali barake. Skupina delavcev je še vlekla mrežasto ograjo. V bazenih je bila že voda, v katero pa je bilo treba dodati še klor. Ko pa so delavci v največji bazen nasuli predpisano količino klora, se je ta obarvala črna. Po številnih poskusih in prizadevanjih so delavci skoraj obupali nad predvidenim odprtjem kopaljšča, saj bi menjava vode v bazenu trajala vsaj tri dni. Vseeno je voda

kmalu spremenila barvo v rjavo, potem temno zeleno in na dan otvoritve je bila ponovno sinje modra. Po mnenju strokovnjaka podjetja, ki je dobavilo aluminijaste bazene, je bila za potemnitev vode kriva šota na okrasnih gredicah, ki so obdajale bazene, in jo je veter odnesel v vodo.

MOBILNOST ZAPOSLENIH KOT DODATNA PRILOŽNOST ZA PRIDOBIVANJE STROKOVNIH KOMPETENC

Piše: TŠC Maribor

Tehniški šolski center Maribor, vodja konzorcija, ki vključuje še Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor, Biotehniško šolo Maribor, Srednjo gradbeno šolo in gimnazijo Maribor in Srednjo šolo za trženje in dizajn Maribor, napotuje v sklopu programa Erasmus+ večkrat letno dijake na tritedensko mobilnost v tujino, kjer pridobivajo dragocene tako strokovne kot tudi življenjske izkušnje.

Možnost mobilnosti je ponujena tudi učiteljem, ki si želijo nadgraditi strokovno znanje in v živo opazovati primere dobre prakse ter te prenesti v svoje poučevanje. Program Erasmus+ namreč podpira možnosti izpopolnjevanja za zaposlene v izobraževanju.

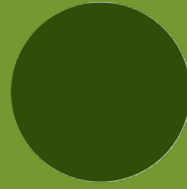
Usposabljanje lahko poteka v obliki delovne prakse, izobraževalnega obiska in opazovanja/hospitacije na ustanovi za poklicno izobraževanje ali drugi ustrezni organizaciji. V letošnjem šolskem letu se je opazovanja na delovnem mestu udeležilo že 13 učiteljev konzorcija.

Eden izmed učiteljev je v sklopu petdnevne mobilnosti zaposlenih obiskal eno izmed avstrijskih podružnic podjetja KUKA CEE GmbH, ki je vodilno globalno podjetje inteligentnih rešitev na področju avtomatizacije. Osem učiteljev s TŠC Maribor in Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor je odšlo v češko mesto Kutna Hora na srednjo šolo Kutnohorská řemesla SOŠ a SOU, kjer med drugim ponujajo tudi

programe, ki jih izvajata mariborski šoli. Ogledali so si prostore šole z delavnicami ter teoretični in praktični pouk ter pohvalili izjemno strokovnost in gostoljubnost predstavnikov, učiteljev in dijakov. Sredi meseca aprila so štirje učitelji s TŠC Maribor vrnili obisk predstavnikom italijanske šole IIS Olivetti iz mesta Ivrea, kjer so učitelji in dijaki delili z njimi dosedanje izkušnje z evropskimi projekti, predstavili izobraževalne programe in prostore ter orisali njihovo sodelovanje v mednarodnem projektu RoboCupJunior, v katerem sodeluje tudi TŠC Maribor. Učitelji TŠC in predstavniki italijanske šole že načrtujejo skupne projekte, ki bodo zagotovo med dijaki poželi navdušenje in dvignili strokovno znanje na še višjo raven.

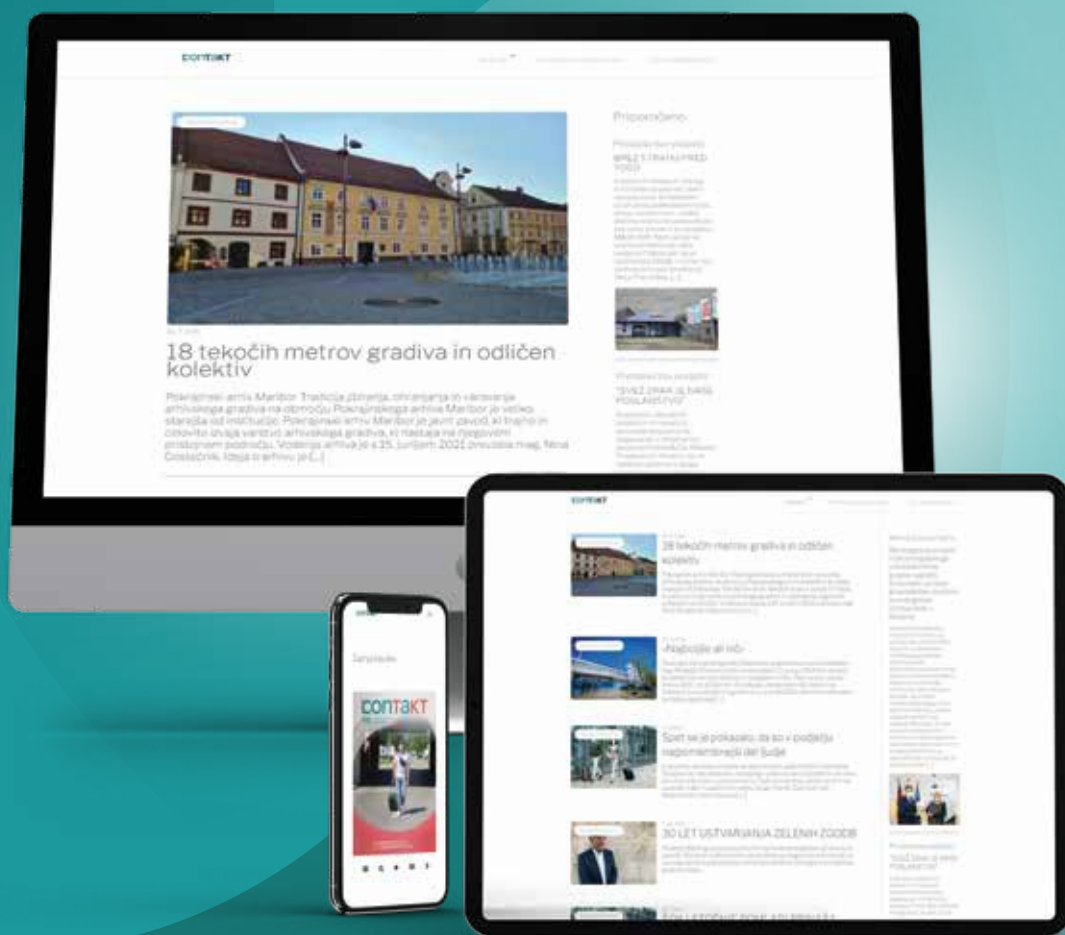
Do konca junija se bo na pot v tujino predvidoma odpravilo še pet učiteljev, ki bodo spoznavali nove šole in podjetja, ki ponujajo strokovno znanje udeležencem. Taka izkušnja je za učitelje neprecenljiva, saj omogoča strokovno nadgradnjo, izboljšavo jezikovnih spretnosti, sprejemanje kulturne raznolikosti in navsezadnje tudi krepi samozavest in daje občutek evropske pripadnosti. Vsa pridobljena znanja širi med sodelavce, nove metode in spoznanja uporabi v razredu in tako pripomore k boljši izvedbi pouka in širšemu znanju dijakov.

konTAKT

TUDI NA SPLETU

<https://kontakt-conatezno.si>